

GEORGE NESTOR

1

CASTELUL SINGURATI

C Sînt medic psihiatru și am treizeci și patru **de** ani. La vîrsta aceasta, unii au ajuns să realizeze cîte ceva, alții își urmează hotărîți fîgașul **propriei** împliniri, iar alții, formîndu-și o anumită **păreră** despre viață, rămîn la acea filozofie a pasivității,¹ practicîndu-și lejer profesia. N-aș putea spune că fac parte din ultima categorie, dar nici că m-am afirmat în specialitatea mea. De aceea m-am mi-rat cînd, într-o dimineață, am găsit în camera **de** gardă, pe masă, un plic cu antetul Ministerului Sănătății Publice pe care se putea citi numele meu frumos dactilografiat.

Fiind în general un om corect, nu am avut ne-plăceri în profesie și nu-mi puteam închipui că plicul ar închide o veste proastă. Dar iată conținutul scrisorii : „Domnul doctor John Tores, medic psihiatru, este rugat să se prezinte în diminea-ța zilei de 12 iulie a.c., ora 10, la cabinetul minis-

trului “.

Cele două rînduri lapidare, care sunau mai mult

a ordin, nu-mi puteau stinge curiozitatea stîrnită

de însuși plicul închis. **În** cîteva clipe, revizuin-

du-mi trecutul, am hotărît de unul singur că **nu**

era nici un motiv să-mi fac griji. Cu toate aces-

tea, simțeam cum în inimă se instalează un mic ghemotoc care începe să mă sîcîie. în fond, eram

un medic necunoscut și nu avusesem de-a face cu oameni mai importanți decît profesorii de la uni-

versitate, prin fața căroră trecusem la intervale

aproape egale 'să-mi debitez cunoștințele și să ob-

țin o diplomă de care uitasem de mult.

Nu solicitasem nimic ministrului, nici altor fo-

ruri și nu înțelegeam de unde și pînă unde perso-

na mea sau, dacă vreți, medicul pe care-l repre-

zentam trebuia să fie chemat de însuși ministrul.

Nici nu cunoșteam acest personaj atît de important

în domeniul nostru de activitate. Știam că e un

om mai vîrstnic, că fusese în mai multe rînduri

membru al parlamentului și că are cîteva lucrări

pe care nu le citisem, probabil fiindcă nu erau

deosebite. Așa stînd lucrurile, între mine și dînsul

nu exista nici o relație decît că-i eram
subaltern,
însă un subaltern atît de umil încît nu m-aș fi
gîn-
dit niciodată că aș putea ajunge în atenția sa.
Și
totuși mă înșelasem¹. Plicul de care mă
împiedicam
mereu, pentru că-l purtam în buzunar,
laolaltă cu
actele personale și cu un carnet de
însemnări, îmi
amintea de fiecare dată că nu mai sînt doar
medi-
cul simpatizat de pacienții unui spital
mărginaș și
de alți cîțiva care veneau la cabinetul meu
particu-
lar, că, dimpotrivă, sînt un om al cărui nume
se
află înscris pe niște blocnotesuri sau tabele,
pe re-
gistrul unei șefe de cabinet sau chiar pe
agenda
ministrului.

Nu eram obișnuit cu atenția de care se bucură unii oameni din partea semenilor apropiați și cu atît mai puțin din partea unor persoane sus-puse.

Situația, stabilă oarecum, mi-o făcusem cu eforturi îndelungate. Într-o împrejurare dramatică, în timpul ultimului război, părinții mei pieriseră împreună. Păstrez în memorie și în suflet, ca pe o spaimă perpetuă, imaginile unor explozii, vuietul agresiv al avioanelor, ziduri și organe vii învălmășindu-se în cea mai crîncenă și mai de neînțeles durere.

Aveam șapte ani cînd am fost rupt în mod definitiv de ai mei. Puțina avere rămasă a fost administrată de o rudă îndepărtată cu atîta interes încît, numai după cîtiva ani, m-am trezit fără un acoperiș sub care să mă adăpostesc. Anii de colegiu și cei de universitate i-am străbătut cu greu.

Cred că nu are rost să insist asupra acestor lucruri. Oricare om, bancher sau rege, stăpînul pămîntului de-ar fi, poate măcar bănuî umilința și sărăcia, suferința și boala, aceste realități care ar trebui să se bucure în rîndul oamenilor de o filozofie mai lucidă. Nu voi insista nici asupra

anilor
de practică în medicină. Corect și sociabil,
stăruitor
cînd era nevoie, am căutat întotdeauna să fiu
de
folos, să încurajez, să aduc alinări. Aveam
pacienți
lipsiți de mijloace, cărora nu le pretindeam
plată,
dar puteam încasa și onorarii frumoase de la
oa-
menii avuți, mai obișnuit de la unele doamne
care
se declarau astenice, inventau migrene sau
coșma-
ruri repetate, demne de un tratament susținut.

Nu mi-am întemeiat o familie pentru că nu
m-am gîndit niciodată la mine însumi. Am
consi-
derat că sînt destui oameni cărora mă pot
dăruî,
în măsura în care pot face acest lucru.

Sînt niște convingeri intime pe care nu le-aș
fi
dezvăluit atît de ușor. Sincer să fiu însă, gînduri
contradictorii m-au preocupat fără încetare de
la

primirea acelei scrisori, mai mult și mai intens decât aș fi bănuir la început. Oamenii simt nevoia să se descotorosească de prea grelele încărcături psihice, își caută un confident prin care se eliberează sau cel puțin trăiesc iluzia eliberării. Poate că această pornire, într-o oarecare măsură firească, m-a determinat și pe mine să scriu aceste pagini, în care voi dezvălui niște fapte, de-a dreptul uimitoare.

Cu aceeași emoție ce mă stăpânise în ultima vreme, urcam treptele de marmură și făceam eforturi să apreciez expresia artistică a unor statuete de bronz, instalate la distanțe egale pe socluri, care, probabil, nu aveau nici o legătură cu Ministerul Sănătății Publice. Am reținut doar că aparțineau unui singur creator, adept al unei arte cubiste.

Interiorul biroului în care am intrat peste câte-va clipe și zîmbetul secretarei m-au amuzat subit. Fata era mai mult nostimă decât frumoasă, îmbră-

cată într-o rochie exagerat de modernă, de aceeași culoare cu perdelele, fotoliile și canapelele ce mo-
bilau interiorul ; totul era vernil, pînă și fardul ochilor ei, pînă și zîmbetul confectionat, atît de util unor asemenea funcționare.

Cînd mi-am spus numele a făcut un gest de ușu-

rare și chipul i s-a luminat de o bucurie sinceră.

— Excelența sa a întrebat de dumneavoastră acum două minute.

—
S-a răsucit ușor, a intrat pe ușa capitonată,
lă-
sînd-o întredeschisă, pentru ca să revină
imediat,
cu aceeași lumină în ochi.

— Excelenta sa vă așteaptă.

Primirea ei m-a făcut să-mi revin, să fiu eu în-
sumi, astfel încît am pătruns în vastul cabinet
ministerial, ca un om stăpîn pe sine, ca și cum
pă-
trundeam în propriu-mi cabinet medical. O sta-
tuetă de bronz, lucrată în aceeași manieră ca și
cele de pe treptele de marmură, trona pe biroul
înaltului personaj. Cel de lîngă sculptură era un
bărbat cam de cincizeci de ani. puținel la
trup.

cu
figura încadrată de un păr aproapealb. barbișon
negru și ochelari cu ramă de aur.

— Ia loc, tinere ! m-a invitat el după ce m-a
fixat peste ochelari.

Figura îi era simpatică, mi s-a părut un om
foarte apropiat apreciindu-i nuanța glasului,
felul

în care m-a privit și, nu știu prin ce legătură de
idei. primul sentiment trăit în clipa aceea a fost
unul de regret că nu-i citisem lucrările.

Mă intimidă risipa de materie în mobilele masive, mult mai mari decît ar fi fost nevoie pentru folosința unui om, toate îngreunate de efortul și măiestria dăltuitorului. Ministrul Sănătății Publice părea între ele un copil naufragiat, care, în naivitatea lui, nu-și dădea seama de răceala și pustietatea stîncilor lîngă care l-au aruncat valurile. În același timp, însă, în ochii vizitatorului neobișnuit al cabinetului, masivitatea decorului împrumutată făpturii mărunte a ministrului un spor de personalitate. Reflecțiile mele, naive la rîndul lor, porneau dintr-un sentiment de bravură, pentru că în realitate eram stăpînit de o stimă nețărnută pentru omul din fața mea sau poate și de oarecare teamă.

Frazele rostite de ministrul sănătății publice se succedau una după alta, uniforme, ca și cum le-ar fi închiat numai cu punct și virgulă, fără nuanțări, fără dorința de a le da vreo semnificație. Numai după cîteva minute am înțeles că, de fapt, el povestea ceva din trecutul său, niște întîmplări de cînd era, ca și mine, un tînr medic, îndrăgostit de profesia lui, dornic să devină util, dacă nu indispensabil societății. Viața însă, mai exact isto-

ria științei și a culturii, demonstrează că realizează-
rile uriașe se ivesc ca niște piscuri ce se sprijină
pe inteligența și efortul a generații de secole sau
poate chiar de milenii ; că e riscant pentru individ.
ca om de știință, să trăiască iluzia înfăptuirilor
spontane. Omul de știință, oricât ar fi de tentat să
se confunde la un moment dat cu interesele omenirii,
e bine să-și delimiteze raza de activitate, să nu uite
în special de el însuși, de pericolul dizolvării eu-
lui. ușor de confundat cu autodăruirea.

Nu-l înțelegeam. Începusem să-l urmăresc cu mai multă atenție, când el. ca un profesor mulțu-
mit că a isprăvit prelegerea, și-a schimbat atitudi-
nea, folosind de astă dată un ton direct, interoga-
tiv.

— Te-a mirat invitația mea ?

— Într-o oarecare măsură, da, excelență !

— Am căutat să te cunosc și cred că te cunosc

foarte bine, mi-a mărturisit apoi. Am ajuns la con-
cluzia că ești un om sobru, un medic bun și înde-

ajuns de docil încât să-ți pot adresa o rugămintă.

— Ascult, excelență.

—
— Nu ara obiceiul să fac uz de autoritatea func-
ției și cu atît mai puțin în cazul de față. Cîștigi
bine deocamdată ?

Am ridicat din umeri. Nu puteam bănuî cam
ce
părere avea ministrul sănătății publice despre
cîș-
tigul unui medic de talia mea. Deși îmi dădeam
seama că alți colegi ai mei au o clientelă nume-
roasă, de la care încasează onorarii mari,
personal
eram mulțumit de starea mea economică. I-am
arătat de aceea venitul provenit din salariul de
la
spital și din onorariile pacienților pe care îi
îngri-
jeam prin cabinetul particular. El a zîmbit cu
în-
găduință.

— Destul de modest, domnule Tores. Ai
putea
lucra în altă parte ?

— Da, excelență.

— Chiar și pe o insulă pustie ?

— Dacă e nevoie, da.

— Nu e vorba de o insulă, ci deun sanatoriu,
unde pe țărmul oceanului. N-ar fi o muncă isto-
vitoare, nu sînt acolo decît cîțiva pacienți.

— Poate că prezintă forme interesante de
boa-
lă ?

— Oarecum. Sanatoriul găzduiește un număr
restrîns de bolnavi care
suferă, dacă am înțeles eu
bine, de o psihoză mai rară, omizantropie

accen-
tuată. Mi s-a spus că sînt pur și simplu
incapabili

de a mai suporta societatea.

— Curios.

— N-aș putea să-ți mai dau alte lămuriri în a-
ceastă privință. Ai auzit de domnul Max Urbo ?

— Fabricantul de armament ?

— Întocmai. Acest om, a cărui avere
incomen-
surabilă provine din produse destinate
distrugerii,

—
este și un mare altruist. & destul să-ți fac mărturisirea că în ultimii ani a înzestrat opt spitale și a construit trei cămine pentru copii orfani. E un caz de dedublare a personalității, cu care bănuiesc că ești de acord.

— Da.

— Sanatoriul și grija pentru bolnavii de care ți-am vorbit aparțin domnului Urbo. Ceea ce aș dori eu de la dumneata e să accepți direcția acestui sanatoriu. E nevoie de un medic de specialitate; a cărui pregătire să constituie o garanție în bunul mers al clinicii. În privința salariului, el va fi, aproximativ, de trei ori mai mare decît venitul dumitale actual.

— Dar e enorm.

— Dacă ținem seama că cel care plătește e Max Urbo, n-avem de ce ne mira. Bănuiesc că domnul Urbo manifestă un interes deosebit pentru acești bolnavi. O singură recomandare ți-aș face...

— Ascult, excelență.

— Ai putea realiza acolo și o lucrare în măsura în care te preocupă ceva. Asta ți-ar alunga plictiseala.

— Un experiment în sanatoriu ?

— Dimpotrivă. Va trebui să te ocupi cît mai puțin de pacienții dumitale. Părerea domnului

Urbo, care a consultat câțiva savanți în materie, este că boala aceasta e bine să fie tratată deocamdată printr-o totală lipsă de intervenție a științei noastre.

— Atunci nu înțeleg de ce e nevoie de un me-;

dic ? Pentru că acolo există un sanatoriu, există niște oameni bolnavi și oricînd pot interveni schim-

bări în manifestările lor, aparent normale.

— Dumneavoastră, excelență, cunoașteți sanatoriul ?

— Nu. Știu doar atît cît ți-am spus. Domnul Max Urbo nu mi-a vorbit mai mult și nici n-am găsit că era interesant să-l întreb. M-a rugat doar

să-i recomand un om cinstit, de încredere, iar eu

te-am ales pe dumneata. Ești de acord cu propunerea mea ?

N-am răspuns imediat. În primul rînd, nu mă gîndisem niciodată că aş putea prelua o muncă de

conducere într-un sanatoriu. Conducerea unei in-

stituții medicale presupune nu numai un spirit de

răspundere mai dezvoltat, dar și oarecare tact în

relațiile cu oamenii, cît de cît talent organizatoric,'

însușiri pe care nu eram deloc convins că le aveam.'

Desprinderea de spitalul și cartierul meu, unde mă obișnuisem de ani de zile, însemna totuși o bruscă schimbare de mediu, cu atît mai mult cu cît trebuia să plec într-un loc enigmatic, undeva pe țărmul oceanului, după cum enigmatice mi se

păreau și alegerea mea, și sanatoriul unde urma

să fiu director.

Nu auzisem niciodată de un spital special, amenajat doar pentru câțiva oameni. Era posibil ca marele fabricant, domnul Urbo, acest om cunoscut

pe toate meridianele pământului, să fie în adevăr

un filantrop, să arunce o sumă de bani, pentru dînsul meschină, în scopul vindecării unor oameni.

Poate că erau rude de-ale lui sau rude de-ale co-

laboratorilor apropiați. În cazul acesta, grija pentru sanatoriu era justificată. Se mai putea însă

ca

oamenii internați acolo să fi devenit din anumite motive indezirabili pentru el, oameni care-1 încomodau. Cred că mai curînd această presupunere ar fi putut justifica recomandarea ministrului de a nu mă ocupa de ei. Nu-mi închipuiam ca un medic, chiar ministru fiind, să sfătuiască pe un alt medic să nu se îngrijească de bolnavii săi. Deși unele îndoieli, unele întrebări puseseră stăpînire pe mine, în clipele acelea n-am îndrăznit să le exprim ; credeam că a pune la îndoială bunele intenții ale ministrului sănătății publice ar fi însemnat lipsă de bun-simț. Nu mă împăcăm însă cu gîndul că aveam să mă izolez într-o pasivitate profesională și de aceea părerea ministrului că aş putea scrie ceva mi se părea destul de înțeleaptă. Am întrebat :

— Dacă aş încerca să realizez o lucrare, cum singur mi-ați sugerat, aş avea toată libertatea ?

— Bineînțeles, mi-a răspuns el jovial.

— Voi putea pleca de acolo pentru informare ?

— Pentru ce fel de informare ?

— Să spunem consultarea unor biblioteci.

— Bănuiesc că -V Repet că n-am intrat în amănunte discutînd cu domnul Urbo. Dealtfel, unele

probleme care te interesează le vei putea
prezenta
personal dumnealui.

- Mă voi întâlni cu Max Urbo ?
- Bineînțeles.

Chestiunea devenea de-a dreptul pasionantă. Mă transformasem și eu într-un personaj suspus, pentru că era un lucru știut : nu oricare muritor se putea gândi că ar ajunge vreodată să stea de vorbă cu Max Urbo. Se întâmplă uneori ca oame-nii, chiar medici psihiatri fiind, să-și piardă pentru moment simțul realității. Mi se părea că ministrul sănătății, care-mi zîmbea mereu, îmi este egal, un coleg mai în vîrstă, cumsecade, și pentru prima dată am îndrăznit să mă mișc în fotoliul în care înțepenisem. L-am privit de astă-dată deschis, cu îndrăzneală și prietenie. El s-a ridicat în picioare și mi-a întins mîna.

— Mulțumesc, domnule doctor John Tores.

Cu cîteva clipe mai înainte nu știam dacă voi accepta sau nu. Acum era prea tîrziu să hotărăsc eu însumi, hotărîrea era luată. Am îngăimat :

— Voi căuta, excelență, să nu înșel așteptările nimănui.

De-abia mult mai tîrziu, aveam să-mi dau seama cît de important era ceasul în care devenisem directorul acestui bizar sanatoriu.

Automobilul gonea pe o șosea de-a lungul țărmului, lăsînd în partea stîngă plaja îngustă și ume-
dă. Bătea o briză ușoară, și eu priveam valurile oceanului cum se avîntă înspumate spre noi, pen-
tru ca să se spargă înainte de a atinge uscatul. Șo-
seaua era puțin populată, șoferul un om ursuz, ast-
fel că în ceasurile lungi de goană cu mașina ajun-
sesem într-o stare de plictiseală vecină cu enerva-
rea. Ținta spre care ne îndreptam era sanatoriul
pentru care fusesem învestit director pri'ntr-o hîr-
tie semnată de ministrul sănătății în persoană. De
la convorbirea avută cu dînsul trecuseră cîteva zile,-

H

interval în care avusesem tot răgazul să mă pre-
gătesc pentru mutare.

In legătură cu viitoarea mea muncă nu mai afla-
sem nimic. Odată plecat la drum, încercasem să

obțin de la șofer cîteva relații asupra sanatoriului,
familiar lui măcar ca aspect exterior din moment

ce i se încredințase sarcina de a mă conduce acolo.

Omul îmi atrăsese atenția și se scuzase că nu poa-

te întreține nici un fel de discuție în timpul con-

ducerii. Bineînțeles că era un mod destul de bru-

tal de a mi se respinge favoarea unui schimb de

vorbe, însă mi-am închipuit că interdicția aceasta

făcea parte dintr-un regulament valabil pentru toți conducătorii auto angajați ai firmei Max Urbo.

Șoferul mă luase de acasă după ce, în prealabil,

fixasem la telefon ziua și ora plecării. Mi se spu-

sese doar că distanța pînă la sanatoriu o vom par-

curge în cîteva ore și că acolo voi fi așteptat de ci-

neva în măsură să-mi dea orice lămuriri aș fi dorit.

Trecuseră de acum peste patru ore și noi încă

mai urmam țărmul oceanului, într-un ținut cu aspect monoton, lipsit de așezări omenești și de o vegetație mai bogată. Răbdarea îmi ajunsese aproape la capăt.

— Mai avem mult ? am întrebat, călcînd consemnul impus de șofer.

— Nu, mi-a răspuns el cu oarecare uimire în glas, fie că-i displăcuse indiscreția, fie că pe drept cuvînt era mirat de neștiința mea.

În adevăr, numai peste cîteva minute micșoră viteza și viră spre dreapta. întorcînd oceanului spațiile. intrasem pe un drum de țară trasat într-o linie perfect dreaptă, bine întreținut și călcat nu-

mai de mașini. Decorul începea să se schimbe.

Mașina urca și cobora în pante ușoare iar în **fața**

noastră ridicăturile de teren erau atât de multe, încât păreau spinările rotunde ale unei turme.

A-

proape că amurgise și în afară de vegetația săracă

de arbuști nu distingeam decât câțiva copaci înalți

și stingheri, răsați printre coline ca niște semne

de întrebare.

După cunoștințele mele geografice, ținutul în care intrasem figura pe hărți ca o regiune fertilă,

însă peste tot nu zăream altceva decât ponoare.

Nici urmă de așezări omenești și nici holde.

Poate

că din pricina înserării sau a stării de plictiseală,

locurile mi se păreau pustii. Totuși, după câteva clipe, monotonia în care ne mișcăm avea să se termine brusc.

De-abia atinsesem o nouă creastă când,

în lumina farurilor aprinse de curînd, se ivi foarte

aprobă un zid înalt de piatră, năpădit de mușchi

și de licheni, cu crăpături mari, însemnate de vreme,

întinzindu-se în întuneric spre dreapta și spre

stînga. Porțile de fier masive și uriașe îl făcură pe

șofer să stopeze.

— Am ajuns, vorbe el și, uzînd de claxon, emise

un semnal care mi se păru ingenios. Sper că
sînteți
mulțumit de călătorie, domnule, adăugă apoi.
Am
lucrat întotdeauna pe mașini foarte bune și le-
am
întreținut cu dragoste. Mașina e ca un animal
cre-
dincios. ca un cîine care te îndrăgește. Cu cît o
cu-
noști mai bine. cu atît te slujești mai mult de
ea.

Eram mirat de dispoziția omului, nu
bănuisem
că poate fi atît de guraliv și voiam să spun și eu
ceva, ca un gest de recunoștință pentru
bunăvoin-
ță de a mi se fi adresat. Însă atenția mi-a fost
atra-
să de ceea ce se petrecea în față. Din poarta de

fier se detașa glisant o placă dreptunghiulară, lă-
sînd un spațiu gol prin care putea să pătrundă ve-
hiculul nostru.

Intrasem într-o curte vastă, mai curînd un parc,
în care copaci înalți și rămuroși, cu trunchiurile groase, albicioase, formau un decor de o stranie frumusețe. Aveam impresia că aleea de asfalt pe care înaintam realizează o curbă concentrică și că locul acela împrejmuit de zid este mai mic decît îl puteam aprecia prin drumul parcurs.

În sfîrșit, se deschise un luminiș-circular, în mijlocul căruia se înălța clădirea sanatoriului. Du-
pă ce văzusem zidurile de piatră, nu mă așteptam să găsesc aici o construcție de spital modern. Sa-
natoriul unde veneam ca director semăna cu un castel medieval, cu ferestre înguste, cupole și tur-
nuri, o arhitectonică veche, însă primitoare. Totul era luminat.

Coborînd din mașină, mi-am putut da seama că se făcuseră toate eforturile posibile pentru moder-
nizarea locului. Cîteva fîntîni arteziene, iluminate în culori, lampadare, plante exotice și arbuști ră-
sădiți într-o simetrie de bun-gust, statui de concepție modernă, bănci și mese de piatră

sculptate
cu măiestrie întinereau bătrînele ziduri, făcînd
din
castel o casă ospitalieră.

Priveam interesat în jur, cu ochiul omului ce
avea să conducă provizoriu acea instituție, cînd
am observat că alături aștepta un bărbat.

— Bună seara, domnule ! Doctorul John Tores
?

— Da, am răspuns surprins și l-am fixat în ochi.

El mi-a reținut privirea cu destulă politețe în atitudine. I-am întins mâna. Numele meu este Logan, s-a prezentat apoi. Sînt administratorul sanatoriului.

— Mă bucur, i-am replicat și am continuat să-i studiez statura athletică, chipul blond, atitudinea curtenitoare.

Am vrut să mă întorc spre mașină pentru a-mi ridica valiza, însă Uri Logan m-a oprit cu un gest prin care mă asigură că are cine să se ocupe de

așa ceva și m-a invitat cu o plecăciune ușoară :

— Domnul Max Urbo vă așteaptă-

M-a străbătut un fior de surpriză. Nu știam că

Max Urbo va fi acolo, că venise special pentru a

asista la instalarea mea.

— E în castel ?

— Da, domnule... Noi ne-am dezobișnuit de a-i

mai spune astfel acestei clădiri. Denumirea lucrurilor

este hotărîtă de obicei de folosința lor practică

— Desigur, desigur, am mormăit pornind spre intrare.

Însemnatul personaj, unul dintre cei mai bogați

oameni ai globului, domnul Max Urbo, se afla

în

prima încăpere a castelului, instalat într-un
foto-
liu și ținând pe genunchi o servietă
voluminoasă,
fapt din care mi-am dat seama că era gata de
ple-
care. Dealtfel văzusem afară două mașini în ju-
rul cărora așteptau câțiva oameni. M-am oprit
la
oarecare distanță, adresându-i un salut
cuvios.

Omul din fața mea îmi inspira mai curînd
inte-
res decît emoție. Nu știam că vestitul fabricant
de
armament e atît de tînăr. După cîte am putut
apre-
cia în primele clipe, Max Urbo era doar cu
cîteva
ani mai în vîrstă decît mine, în jur de treizeci și
■opt de ani. Deși aplecat deasupra servietei,
poziție

ce-i trăda nerăbdarea sau poate grija pentru timpul său măsurat, mi-am dat seama de statura zveltă, de dinamismul ce-l caracteriza.

— Fiți binevenit, domnule Tores, l-am auzit vorbind. Avea un timbru limpede, de tenor, **în** care

se putea bănuî răceala, distanța pe care oamenii ca dînsul o impun din obișnuință **în** discuții. Am fost

informați că sînteți un bun medic și sînt încredințați

de lucrul acesta-

— Vă mulțumesc, domnule.

— Aveți vreo nelămurire în legătură cu îndato-

ririle dumneavoastră aici ?

— Nu, domnule.

Răspunsul monosilabic pe care i-l dădeam l-a

mirat probabil, căci a făcut o scurtă pauză și a ri-

dicat ușor din sprîncene.

— Știți exact ce aveți de făcut ?

— Dacă am înțeles bine, n-am de făcut prea multe.

— Ați înțeles foarte bine, domnule doctor. Vă veți convinge, fără îndoială, că bolnavii de aici nu

au nici o dorință să comunice cu cineva. în legă-

tură cu tratamentul, vi s-a transmis părerea unor

autorități de prestigiu în psihiatrie.

— Da, domnule.

Era inutil să mai protestez față de Max Urbo, să-i explic că ceea ce-mi pretindea el era de f?

nt
absurd. Renunțarea la îndatoririle mele de me i
ic
avusese loc în convorbirea cu ministrul
sănătății
; acum era prea târziu să mai pretind că am o
con-
știință profesională. O puteam face în cabine*
ul
ministrului, în fața unui om din aceeași breaslă,
dar nu o făcusem. La drept vorbind, încă nu-mi
dădeam seama de ce acceptasem propunerea.
Poa-

te că în intimitatea ființei mele eram convins
că
oamenii internați în acest sanatoriu n-aveau în
adevăr nevoie de un medic. Cel puțin
deocamdată.

— Numirea dumneavoastră a și fost anunțată
astăzi în presă, l-am auzit din nou pe Max Urbo.

— Numirea mea a apărut în presă, domnule ?

— Nu trebuie să vă mire, domnule doctor. E

o

slăbiciune a mea, mai veche : vreau să-mi fie
cu-

noscute bunele inițiative. Nu e vorba de
dumneata,'

ci de acest așezământ de sănătate. Sînteți
mulțumit

de condițiile materiale ce v-au fost oferite ?

— Da, domnule-

Max Urbo s-a ridicat în picioare și l-a fixat pe
administratorul sanatoriului, care rămăsese
pre-
zent la discuția noastră tot timpul.

— Domnul Logan a primit dispoziții să vă
cre-

eze toate condițiile de confort. Mai e ceva ? a
în-
trebat nerăbdător, gata să pornească spre
ieșire.

— Da, domnule !

— Ce anume ?!

Era vădit contrariat că-l oprisem. I-am
răspuns

cu destulă îndrăzneală în ton.

— Aș dori să știu dacă pot pleca oricînd de
aici

pentru treburi personale.

— Treburi personale ?! s-a mirat el. M-a
privit

pentru prima dată mai cu atenție. Nu, nu puteți

pleca oricînd, domnule doctor. Prefer să ieșiți
pen-
tru cîteva zile la intervale regulate. Veți putea
pleca
după fiecare lună pentru cinci zile.

— Vă mulțumesc, domnule.

— Bună seara, doctore Tores... Dumneata,
Lo-
gan, însoțește-mă la mașină.

Administratorul mi s-a adresat, înclinîndu-se :

Mă întorc imediat, domnule. Eram puțin amețit, nu mă simțeam bine în vastul hol al castelului. În vreme ce *ei* se îndreptau spre cele două automobile care așteptau, am coborât treptele de piatră și m-am așezat pe o bancă aflată în fața unor boschete. Cum era și firesc, gândurile îmi erau răvășite, trecusem prinți- n moment cu totul deosebit, întâlnirea cu Max Urbo și discuția avută cu dînsul nu era ceva obișnuit, nu oricărui om de pe stradă îi era dat să trăiască asemenea eveniment. Mă întrebam dacă făcusem față întrevederii care tocmai luase sfîrșit, dacă mă comportasem corespunzător, cînd, în dreapta mea, un zgomot ușor m-a făcut să tresar- Eram surescit, trecusem prin niște momente de mare tensiune, în mintea mea stăruiau atîtea semne de întrebare, multe lucruri pe care nu mi le putusem explica rămăneau nelămurite și acum după întâlnirea cu Max Urbo. Încît nu-mi era deloc la îndemînă să mai trăien* și alte surprize.

Am întors capul și, spre uimirea mea, dintre boschete, tocmai se ivea înaintînd de-a bușilea un

copil. N-am zis nimic în primele clipe, nici el n-a
scos vreo vorbă, de altfel poziția în care se
stră-
duia să iasă la lumină nu i-ar fi îngăduit o con-
versație chiar dacă ar fi fost el amator de așa
ceva.
Se deplasa încet, mergînd pe patru labe,
ferindu-se
de ramurile dese care, probabil, erau pline de
spini
și-i agățau hainele. În cele din urmă a ieșit din
boschet, s-a ridicat în picioare, m-a cercetat
mai
întîi cu o privire expertă și lămurindu-se,
proba-

bil, asupra persoanei mele, **mi-a** făcut **cu ochiul**

în semn de complicitate.

— N-am găsit-o, a zis.

Era un băiat cam de doisprezece ani, cu părul

cînepiu și încîlcit, plin de fire de iarbă și frunze,

pe obrazul stîng i se vedea o zgîrietură, o căpătase

de curînd, se putea constata lucrul acesta chiar la

lumina răspîndită de lampadare și de ferestrele castelului. Chipul rotund și bronzat de soare,

îm-

brăcămintea sumară și atitudinea lui în general mă

convingeau că băiatul nu era dintre aceia ce-și petrec vremea în vreo încăpere, studiind sau

exer-

sînd la vreun instrument muzical, ci că mai toată

vremea bătea aleile parcului, iscodea ascunzișurile

și pîndea păsările sau animalele care s-ar fi aflat

în preajma castelului. Fără îndoială că în mod nor-

mal oricînd își putea pierde în tufișuri un obiect

cu care se juca, acum însă, după ce se lăsase noap-

tea. îmi era mai greu să cred că i se întîmplase așa ceva. Mai mult decît probabil, în ultima jumă-

tate de oră, acolo se aflase Logan cu alți oameni, ultimele zece minute Max Urbo stătuse de vorbă cu mine, băiatul nu-și putea face de joacă tocmai în fața castelului. Știam că vorbele „n-am găsit-o erau o minciună, poate că de-1 întrebam ce anume nu găsisese, s-ar fi încurcat în răspuns. Nu l-am întrebat, am socotit că e mai bine să procedez ca și dînsul, să născocesc ceva care să-l pună în în-curcătură.

— N-ai găsit-o pentru că nu e acolo, am spus eu cu siguranță în glas.

— Ce să fie ? s-a mirat băiatul. •

— Mingea.

—
— De unde știți c-am pierdut o minge și că nu-i acolo ?

— Pentru că am văzut-o în altă parte.

— Unde ?

— Sub banca aceea ! și i-am arătat în partea opusă.

El a întors capul numai pentru o clipă și imediat a renunțat să mai privească.

— Pe mine nu mă duceți, a zis. Mai întâi că n-am pierdut nici o minge-

— Știam.

— Ce știți ?

M-am întors și am privit în sus coroana unui stejar, care-și avea tulpina în tufișurile din care

tocmai ieșise băiatul. Pe una din laturi, crengile groase erau ramificate pînă spre ferestrele caste-
lului

— Ai fost în stejar, am spus.

Băiatul m-a privit mai întâi mirat, apoi încrun-
tat și, în cele din urmă, chipul i s-a luminat de un zîmbet șmecher.

— Văd că nici pe dumneavoastră nu vă poate duce cineva. Ar fi bine să cădem la învoială.

— Adică ?

— Adică să fim prieteni.

— De acord, am spus.

- Atunci e bine, s-a bucurat el. In cazul acesta vă pot spune că în adevăr am fost cocoțat în stejar să-l pot urmări pe bos.
- Care bos ?
- Stăpînul cu care ați vorbit.
- Aha. Și ?

Nimic. Eram curios să-l văd de aproape. Uite-1 că pleacă. În adevăr, cele două mașini se puseseră în mișcare. Uri Logan a rămas privindu-le pînă cînd au dispărut pe drumul ce ducea în adîncul parcului, apoi s-a întors spre intrarea principală a castelului. Văzîndu-1, băiatul s-a retras în umbra copacilor, gata de plecare.

— Stai, i-am strigat, nici nu mi-ai spus cum te cheamă.

— Mă numesc Ferry, a zis el, ne vedem mîine.

M-am ridicat de pe bancă și am ieșit în lumină.

Logan m-a zărit și, așa cum îmi făgăduise, s-a îndreptat spre mine.

A doua zi m-am deșteptat cînd soarele se înălțase de mult. Administratorul Logan mă instalase la etaj, într-una dintre cele mai confortabile încăperi ale castelului. Stăteam întins pe pat și cerce-

tam spațiul în care mă aflam și pe care seara,
obosit
de drum, n-avusesem timp să-l cunosc prea
bine.
Cred că leneveam în așternut mai mult din
lașita-
te. Începînd cu dimineața aceea, inițiativele ar
fi
trebuit să-mi aparțină, în definitiv eram
directo-
rul sanatoriului. Totuși nu făceam nimic.
Gîndeam
despre mine ca despre altul, mă socoteam un
om
de oaie și, în realitate, așa mă și comportasem
în
ultima vreme. Felul în care acceptasem această
slujbă, apoi modul în care fusesem adus și
apro-
basem docil toate cîte mi se ceruseră nu
duceau
decît la concluzia că n-am de făcut nimic, mai

exact că n-am dreptul să fac ceva. Cred că mai in-
tervenea și curiozitatea.

Așteptam să văd ce are să se mai întâmple.
Eram sigur că Max Urbo dăduse indicații precise adminis-
tratorului în legătură cu mine. Mă întrebam dacă
îmi pregătiseră un cabinet medical, cât de cât, sau
măcar un birou.

Mi se făcuse și foame. M-am ridicat hotărât să
cobor și m-am oprit din nou, iscodind prin
cameră.' Prin cele două ferestre ce se deschideau în
fața clădirii puteam privi locul unde coborâsem cu o
seară mai înainte- Nici o mișcare, nici o ființă ome-
nească. Am dat ocol încăperii, am deschis o
ușă în
peretele din stînga și am intrat în baie. Aceeași
eleganță ireproșabilă. Baia avea o singură
fereas-
tră umbrită. Am vrut s-o deschid, însă cîrligele
erau înțepenite, greu de mișcat. Mi-am dat
seama
că fereastra dădea într-o curte interioară, pe o
te-
rasă îngustă și acoperită.

Apa rece m-a înviorat. Peste cîteva minute
eram
îmbrăcat într-un costum elegant și deschideam

ușa
dormitorului cu prudența celui ce vrea să iasă
ne-
observat dintr-o casă străină.

— Bună dimineața, domnule doctor, am auzit
pe
cineva.

Era o fată cu chipul mic, cu ochi albaștri și
nă-
rui blond, încît semăna cu o păpușă de ipsos
îm-
brăcată într-un halat alb, cu o croială mai mult
de
rochie. Mi s-a părut puțin surprinsă, chiar
speria-
tă, deși eram convins că se afla acolo mai de
mult.

— M-a trimis domnul Logan să văd dacă v-ați
sculat.

, — Ai așteptat în fața ușii ? m-am mirat.

■— Nu. Am stat acolo ! și mi-a arătat în jos treptele de marmură. Vă puteți bizui pe mine, domnule doctor, sînt omul dumneavoastră de ajutor dacă aveți nevoie de ceva.

— Ești soră ?

— Da. Domnul Logan vă roagă să poftiți în sufragerie.

Am coborît împreună treptele în holul în care mă văzusem cu Max Urbo, apoi, deschizînd o uşă masivă de stejar, am pătruns în sufragerie-Pereții acestei încăperi, din lemn roșcat, erau sculptați aproape în întregime, reprezentînd scene de vîntoare și de familie, lupte și alegorii a căror semnificație n-o cunoșteam.

Pe una dintre laturile mesei, administratorul își rezema coatele cu tîmplele sprijinite în pumni. Cu aceeași atitudine curtenitoare, pe care de acum i-o cunoșteam, s-a ridicat să mă întîmpine.

— Probabil că vreți să cunoașteți personalul sanatoriului ? m-a întrebat el după ce am schimbat cîteva vorbe fără importantă. Vă așteaptă alături:

Am încuviințat și el a tras o di'aoerie grea ce închidea o arcadă, descoperind altă încăpere

ase-
mănătoare cu cea în care ne aflam.
Aproximativ
patruzeci de oameni, bărbați și femei, în ținută
și
cu chipuri festive, așteptau în picioare, formînd
un
careu aproape perfect. Caraghioslîcul situației
m-a
făcut să zîmbesc, zîmbet interpretat se vede
pozi-
tiv, căci pe fețele oamenilor s-a ivit îndată o
des-
tindere, și grupul și-a pierdut rigiditatea
inițială.

Apariția mea făcuse întîmplător o bună
impresie.

Nu aceeași impresie mi-am format-o eu despre
ad-

ministrator. Uri Logan sau fusese militar și era
obișnuit cu o disciplină fermă, sau voia să-mi
im-

pună un anumit mod de comportare în relațiile viitoare cu personalul. În timp ce-mi prezenta în fraze destul de zgîrcite pe fiecare, mă gîndeam în altă parte și, cum se întîmplă în asemenea situații, am reținut doar pe cîteva, mai mulți datorită înfățișării sau comunicării neprevăzute ce are loc între oameni necunoscuți în urma unei simple priviri.

Un bărbat'cam de patruzeci de ani, scund, roșcovan, mă privea cu deosebită simpatie. Ajungînd cu explicațiile la dînsul, Uri Logan mi-1 prezintă ca fiind specialistul grădinar, cel ce se îngrijește de flori și de întreg parcul. I-am zîmbit deschis nu numai pentru bonomia lui, dar și pentru noblețea profesiei. Dintre ceilalți am reținut pe bucătăreasa, o femeie mai vîrstnică, cu o privire rea și iscoditoare, un flăcău uriaș, cu un tic al mușchilor faciali, salariat pentru munci manuale mai grele, o fată slăbuță, cu fața adormită, despre care mi se

sousese că e stenodactilografă, dar că în general îl
aiută pe Logan în treburile administrației, și un
alt tânăr, vioi, cu ochii neastîmpărați, șoferul
care
circula des între sanatoriu și oraș pentru
aprovi-
zionarea cu alimente proaspete. Restul
personalu-
lui era format din ajutoare la bucătărie,
cameriste,
oameni de serviciu, portari, meseriași pentru
între-
ținere.

— Mai avem cîțiva paznici, domnule doctor,
a
ținut Uri Logan să mă informeze. Aceștia fac
cu
schimbul în jurul parcului, măsură pe care am
luat-o datorită faptului că sîntem destul de
izolați,
după cum ați putut constata-

Bănuiesc că ne vom înțelege destul de bine, domnilor, m-am adresat tuturor cu o ușoară înclinare și culegînd încă o dată semnele de simpatie ale celor mai mulți.

În clipa aceea l-am văzut furișîndu-se din spațiile nostru pe Ferry. A trecut încet după **oamenii** așezați în careu și îndată și-a ivit capul **cu părul** lui cînepiu lîngă omul despre care aflasem **că se** îngrijește de parc. Acesta l-a apucat ocrotitor **pe** după umeri fără să-l privească.

— Unde ai fost, Ferry ? a întrebat Uri Logan cu autoritate dar și cu reținerea subalternului atunci cînd șeful se află de față.

— În parc, domnule, a răspuns băiatul.

— Dumneata, Magdula, nu l-ai anunțat să fie aici ? a mai întrebat Logan, privindu-l fix pe grădinar.

— Ba da, domnule, însă vedeți și dumneavoastră, copilul rămîne copil.

■ — Să nu se mai întîmple, a vorbit mai departe administratorul, apoi s-a aplecat spre mine. Dacă

dumneavoastră nu mai aveți să le vorbiți...

— Nu, nu am nimic să le vorbesc, am spus.

— în cazul acesta pot să plece. Poate pleca fie-'

care la treburile lui, s-a adresat oamenilor.

Ne-am retras în spatele draperiei.

— Voiam să știu doar dacă Ferry este singurul

copil care se află aici, i-am vorbit lui Logan.

:— Da, este singurul, m-a informat el. Nu avem

decît o singură familie, aceea a zidarului care se

ocupă cu întreținerea, adică soț și soție, însă fără

copii- Ceilalți sînt necăsătoriți, grădinarul nu are

soție, mama copilului s-a pierdut cu doi ani în urmă. Nu am găsit să angajăm alt grădinar, încît

Magdula este o excepție între angajații noștri.

— Ce fel de excepție ?

—
— Este singurul căruia i s-a îngăduit să
locuias-

că aici împreună cu fiul său.

— E un copil bun ?

— Da, este. Mie, personal, îmi pare rău
pentru
clînsul, domnule doctor, locuind aici, cu tatăl
său,
nu poate merge la școală, iar între angajați nu
e
nimeni care să-l ajute. Doar dacă...

■— Da, spune.

— Nu. nimic.

— Te-ai gîndit la mine, Logan ?

— Nu, domnule doctor, parcă s-a scuzat ei,
nu
v-aș putea face asemenea propunere.
Dumneavoaș-
tră aveți alte treburi, alte preocupări.

O jumătate de oră mai tîrziu, după ce
luasem
dejunul, mă aflam din nou împreună cu Logan.

— Aș dori să văd cabinetul medical, i-am
cerut.

După ce am traversat holul castelului, el
a des-
chis o ușă opusă celei ce dădea în sufragerie,
dea-
supra căreia se vedea și o mică tăbliță

indicatoare.

Cabinetul, o singură încăpere, era utilat simplu.

Chibzuind la cele ce aveam de făcut, mi-am putut

da seama că totuși mi se puseseră la dispoziție mobilierul și aparatura necesară pentru a consul-

ta un om sau pentru a-i acorda primul ajutor. O vitrină specială din mahon și cristal era înzestrată

cu destule medicamente, toate pentru un tratament

specific medicinei generale. Faptul nu m-a mirat

prea mult- Mă convingeam de la un ceas la altul

că bolnavii internați acolo nu suferă de nici un fel
de psihoză, că întreg sanatoriul era un pretext
și
că eu însumi însemnam cu mult mai puțin
decît
nota referitoare la numirea ca director al
sanato-
riului, apărută în ziare.

Nu voiam totuși să-mi trădez gîndurile. Eram
sigur că sub masca supunerii și a curtoaziei,
admi-
nistratorul Logan ascundea cea mai atentă
supra-
veghere asupra intențiilor mele. Dacă m-aș fi
ară-
tat prea indiferent față de îndatoririle de
director,
atît cît îmi fuseseră îngăduite, cred că i-aș fi
dat
de bănuir. Am preferat de aceea să adopt
atitudi-
nea naivului care-și ia în serios o sarcină chiar
atunci cînd i se încredințează formal.

În timp ce iscodeam fiecare colțișor al
cabinetu-
lui pentru a mă edifica asupra celor aflate
acolo,
Uri Logan. rămas în picioare, lîngă ușă, mă
urmă-
rea cu vădit interes, atent la exclamațiile mele
aprobatoare.

— E perfect, domnule Logan, i-am spus în
cele
din urmă. Bolnavii unde sînt internați ?

— Doriți să-i vedeți, domnule ?

— Bineînțeles.

El a rămas tăcut mai mult decît s-ar fi cuvenit, și puțin încurcat. Era limpede că-și căuta cuvintele.

— Da, da, a vorbit în cele din urmă. Îi veți vedea, domnule doctor. Dumneavoastră, după cîte am înțeles din spusele domnului Urbo, nu veți aplica un tratament asupra lor, ci-i veți supraveghea.

— Știu exact ce am de făcut, domnule Logan.

Vă rog să nu vă supărați, s-a scuzat el. **Va**
trebui, fără îndoială, să-i cunoașteți, să vă
faceți
părere despre dînșii, însă nu știu cum e mai
bine
să procedăm.

— Nu înțeleg.

— Ei stau, de obicei, în camerele lor, fiecare
are
cîte o cameră unde li se servește și masa. Nu
prea
comunică între ei și nici cu noi, cu nimeni, iar
dumneavoastră știți mai bine decît oricare
cauza
acestei comportări. Domnul Urbo v-a vorbit.

— Da, mi-a vorbit.

— Ies totuși la plimbare, în fiecare zi
aproape,
cîte o oră, două, se plimbă prin parc, pe alei,
une-
ori schimbă cîte o vorbă și desigur că veți
avea
prilejul să-i vedeți, să-i observați în măsura în
care
și ei ^{sp} vor afla în momentele prielnice.

— Cîți sînt ?

— Trei, domnule.

Nu mă așteptam la această cifră. Bănuiam
că
puțini, mi se spusese, însă în nici un caz că
sînt

doar trei bolnavi. Totuși nu m-am trădat.

— Mai tineri, mai în vîrstă ? am vrut să știu.

— Unul dintre ei este trecut de cincizeci de
ani,
ceilalți doi sînt mai tineri. În general, domnule

doctor, se comportă normal. Dacă i-am judeca după fizionomie, după gesturile și acțiunile lor, par mai normali decît oamenii sănătoși. Uneori joacă șah, aici, în fața clădirii, sau discută, glumesc cu personalul de serviciu, totul pare firesc. Bineînțeles, eu am prevenit oamenii să nu-i plictisească. Noi îi stimăm, domnule doctor, îi respectăm, pentru că de aceea sîntem plătiți de domnul Urbo toți cei pe care ne-ați cunoscut. Ne facem datoria și dumnea-voastră înțelegeți bine lucrurile acestea.

Tot ce debita Logan aducea a instruire, o lecție discursivă plină de rețineri și de contradicții.

— Crezi că astăzi vor ieși din camerele lor ?
— Fără îndoială, domnule doctor, ies în fiecare zi. Îi vom întâlni peste câteva ore, fără îndoială: Vom ieși împreună, dacă binevoiți, și veți avea pri-
lejul să vă dați seama.

— Le întocmești un meniu special ?

— Da, domnule, în fiecare zi. Vă rog chiar să-l aprobați dumneavoastră de fiecare dată. În privin-
ța aceasta, sîntem datori să le oferim toate condi-
țiile, să le satisfacem toate dorințele... bineînțeles
cu aprobarea dumneavoastră.

— Există aici o bibliotecă ?

— Da, domnule.

— Ei citesc ?

— Citesc, domnule. Adică nu știu. La drept vor-
bind. biblioteca noastră e destul de mică, doar câ-
teva sute de volume beletristice, și o folosim mai
mult pentru personalul de serviciu. Nu, ei nu ci-
tesc, domnule. Vreau să spun că nu mi-au cerut nici o carte din acestea. Ar trebui să citească ?

— Fiecare face ce vrea, i-am răspuns în doi peri
domnului Logan, bucuros că-i descoperisem unul

dintre punctele asupra căruia nu fusesem inițiat.

Eram sigur că oamenii citeau mult. Logan o afirmase de la bun început, fără să-și dea seama. În cazul acesta, psihoza care li se atribuia nu mai putea fi o realitate. Am trecut repede peste afirmațiile lui, tocmai pentru a nu-i atrage atenția, mulțumindu-mă cu încă o constatare ce-mi întărea bănuielile.

— Dumneata ai trimis sora medicală să mă cheame la dejun ? l-am întrebat.

— Da, domnule. Nu cred că e bine ce-ai făcut. În definitiv, e un cadru sanitar, are alte îndatoriri, nu ? Puteai

trimite un om de serviciu, nu crezi ?

— Aveți dreptate, și vă asigur că voi fi mai atent altă dată.

— Foarte bine, domnule Logan. Acum vreau să verific aparatura din cabinet și te-aș ruga să mă lași singur. Când crezi că putem ieși împreună prin parc și putem vedea, eventual, pe cei trei bolnavi, te rog să vii să mă anunți.

— Da domnule.

— E o datorie a mea să fac acest lucru, deși, în-tre noi, vorbind, aș fi bucuros să nu se ivească nici un fel de complicații cu dînșii. Am în curs o lucrare la care scriu și mi-ar folosi grozav un timp liber mai îndelungat.

— Aici, la noi, veți putea lucra în liniște, domnule doctor. Nici eu nu-mi voi îngădui să vă tulbur decît în cazuri extreme.

— Mulțumesc, domnule Logan, ești un om de înțeleș.

În timp ce ieșea din cabinet, i-am zărit pe față un zîmbet de satisfacție. Se temea, probabil, că

voi
fi un om insistent, dificil, care-i putea amplifica
răspunderile ce le avea la castel și mă
străduiam
să-i creez o impresie contrarie.

Rămas singur în cabinet, m-am așezat într-un fotoliu aflat acolo și cîteva minute am privit în continuare interiorul încăperii, aparatura, instrumentele medicale, rafturile cu medicamente, deși nu acestea mă preocupau în primul rînd. Mă în-
trebam, cum de putea exista un sanatoriu numai pentru trei bolnavi, cît de important era acel așezămînt de sănătate, încît numirea directorului să fie anunțată în presă. Începusem să cred **tot** mai mult că cei **trei** internați nu **erau** bolnavi și **dacă** era așa, ce căutau niște oameni normali într-un **loc** atît **de** izolat, de ce se investiseră atîția bani pentru amenajările de la castel, de ce era nevoie **de** un personal atîț de numeros și de paznici de-a lungul zidurilor ? O altă întrebare la care deocamdată nu-mi puteam răspunde pornea de la Ferry. **De** ce personalul de serviciu fusese angajat condiționat, adică fără copii ? Pentru că aceasta reieșea din

spusele lui Uri Logan, grădinarul Magdula cu fiul său Ferry erau o excepție, nici un alt angajat **nu** avea copii acolo. De obicei unde se află copii, există și jocuri, hârjoană și zgomot. Înlăturarea copiilor, asigurarea liniștii erau măsuri justificate pentru a crea condiții unor mizantropi. Dar dacă cei trei. erau oameni zdraveni, sănătoși, de ce aveau nevoie de atîta liniște ? Poate că lucrau la ceva și nu trebuiau tulburați ? Nu eram sigur de nimic, nu-mi puteam formula o părere precisă, trăiam încă 'o stare **de** nesiguranță care mă **enerva**

7

În aceeași zi, aproape de amiază, aveam să-mi schimb părerea, în sensul că n-avea nici un rost să fiu atît de zelos în susceptibilitatea mea. Am cunoscut pe cei trei domni, locatari ca și mine ai cas-telului, și chestiunea mi-a apărut extrem de

8

simplă :
oamenii nu sufereau de nici un fel de psihoză,
erau
sănătoși din toate punctele de vedere. Ca
specia-

list, mi-am dat seama ușor de lucrul acesta și faptul nici nu m-a intrigat. Am descoperit doar o tră-sătură care mă caracteriza fără să știu, și anume naivitatea.

De ce spun lucrul acesta ? Pentru că atât minis-trul sănătății cât și domnul Max Urbo, dacă mă gîndesc bine, îmi vorbiseră destul de limpede de la început- Nu eram obișnuit cu acest fel de a vor-bi, de aceea i-am înțeleles greșit. Ei nu voiseră pro-priu-zis să mă înșele, ci pur și simplu să mă mena-jeze. Potrivit educației pe care o aveam, trăind în-tre oameni simpli, deschiși și sinceri, probabil că i-aș fi pretins lui Max Urbo să mi se adreseze cam în felul acesta : „Domnule doctor John Tores, am nevoie de un medic psihiatru pentru a fi drectorul unui sanatoriu, care de fapt nu e sanatoriu, care să confirme prin prezența lui că îngrijește niște alie-nați mintali, care de fapt sînt sănătoși, iar pentru asta îl plătesc mai mult decît s-ar aștepta.” Domnul

Max Urbo nu putea vorbi în felul acesta și cu atît mai puțin unui intelectual care, se presupune, își are personalitatea lui. Nu-mi putea vorbi decît adresîndu-mi-se ca unui medic psihiatru, despre care se poate crede că e în stare să sesizeze niște subtilități.

Văzînd că accept direcția și salariul exagerat ce mi se oferiseră, Max Urbo nu se gîndise nici o cli-pă că eu nu-mi dau seama despre ce este vorba.

Acum mă bucuram că cel puțin nu-mi dezvăluisem tenacitatea caracterului, fapt care m-ar fi fă-cut nedemn de încrederea ministrului și a lui Max

Urbo. Trecusem un examen greu fără nici un efort, numai datorită faptului că fusesem intimidat de autoritatea lor.

Am început să-mi formez asemenea
convingeri
după ce l-am cunoscut mai întâi pe cel mai
vîrst-
nic dintre pretinșii bolnavi. Umblam alături de
Logan, pe una dintre alei, admiram frumusețile
parcului, cînd în fața noastră s-a deschis un
lumi-
niș și imediat privirea mi-a fost atrasă de
strălu-
cirea unui lac, cu o suprafață cam de cinci mii
de
metri pătrați, înconjurat de vegetație specifică.
Ci-
neva, un bărbat cu o pălărie cu boruri mari,
îm-
brăcat într-un tricou cu mîneacă scurtă,
pescuia. ^{îi}
vedeam doar spatele și vîrfurile undiței. Cum
stătea
singur, atent la luciul apei. omul ne-a auzit um-
bletul și s-a răsucit spre noi, înălțîndu-și ?u un
bobîrnac pălăria pe frunte. A stăruit doar
cîteva
clipe cu privirea asupra mea, apoi am putut ob-
serva limpede cum pe chipul său se ivește o
lumi-
nă de surpriză plăcută, specifică omului
plictisit,⁷
izolat, care asistă la o schimbare, la o apariție
nouă. îndrăznesc să afirm că chiar numai acest
semn, această inobservabilă comportare, era o
do-
vadă că pescarul nu putea fi un mizantrop. Și-a

asigurat undița într-un cârlig înfipt în pământ, s-a ridicat și a venit să ne întâmpine. Călca apăsat și rar, puțin reținut în gesturi, însă zîmbitor, ca și cum ar fi vrut să prelungească ritualul acelei întâlniri cu noi.

— Nu vrea să se agațe nimic, Logan, a vorbit el, arătînd cu un gest peste umăr luciul lacului.

— Mi-am dat seama după fizionomie că e un intelectual, iar dezinvoltura, modul cum se adresase administratorului mă făceau să cred că e un personaj important. Impresia avea să mi se confirme îndată. Logan, intimidat, s-a înclinat de câteva ori. Îmi pare rău, domnule profesor, eă nu aveți noroc la pescuit. Îmi pare rău, desigur... dar... în-
găduiți-mi să vă prezint pe domnul doctor John Tores.

— Mă bucur, doctore, mi s-a adresat pescarul, întinzându-mi mîna. Numele meu este Valbunius.

Ultimele lui cuvinte mi-au dat senzația unui curent electric străbătîndu-mi corpul. Știam că Valbunius, Tanus Valbunius era unul dintre cei mai celebri savanți în domeniul chimiei și fizicii, întîlnit în multe tratate pe care le studiasem. Nu eram sigur că am în față pe marele om de știință și nici nu-l puteam întreba. În primul rînd l-aș fi jignit, iar în al doilea rînd aș fi apărut în fața lui și a administratorului Logan ca un intrus în castel,

care
habar n-are pe ce lume se află. unde și pentru
ce a
venit acolo. Or, în urma propriilor
raționamente, de
ultimă oră, ajunsesem la concluzia că trebuie
să
adopt poziția celui ce cunoaște cum stau
lucrurile,
dar că se supune unui consemn general.
Chibzuind
rapid, m-am hotărât să nu pierd totuși prilejul
de
a jnă încredința pe cine am în față.

— E o cinste să vă cunosc, domnule
profesor,
am zis, imitându-1 în atitudine pe Logan. Și vă
rog
să primiți omagiile cuvenite unei personalități
ca
dumneavoastră.

— Haida-de ! O personalitate care nu e în
stare
să scoată un peștișor din baltă. Ha-ha ! a rîs el.

Pînă aici nu greșisem cu nimic și am
continuat
în glumă :

— Peștii sînt prin excelență muți, dar se
vede
că sînt și surzi. Nu se supun teoriilor
dumneavoas-
tră, care au captivat lumea științifică !

- — Teorii, da, bine zis ! și a făcut un gest de le-
hamite. ca și cum nu-i făcea nici o plăcere să se
vorbească despre preocupările lui. S-a întors spre
administrator : ce spui, Logan, s-o prinde ceva sau
nu ?
- Nădăjduiesc că da, domnule profesor.
Tanus Valbunius a făcut un semn de salut și s-a
întors fără altă vorbă spre lac. Eram adînc impre-
sionat de faptul că-l cunoscusem, mă întrebam de
ce trebuia să se spună despre dînsul că e alienat
mental și ce făcea. în definitiv, acolo, la castel, un
savant de talia lui ? Am pornit mai leparte, în tă-
cere, alături de Logan.
- Ce spuneți, domnule doctor ? m-a întrebat
după un timp administratorul.
- E în regulă domnule Logan. Dacă lucrurile
merg tot așa de bine, îmi voi putea isprăvi lucra-
rea cu succes.
- E un om de mare valoare, nu ?
- Da. este.
- Păcat că nu mai e sănătos.

N-avea rost să încurajez o discuție lipsită
de te-
mei și am schimbat firul vorbei.
— Parcul se întinde mult? am vrutsăștiu.
— În linie dreaptă, până la ziduri, cam un
kilo-
metru. Avem însă paznici buni, v-am informat
azi
dimineață dacă vă amintiți. Nu intră și nu
iese
nici pasărea fără să știm.
— Văd înaintea noastră un om, i-am atras
aten-
ția. Poate că e unul dintre ceilalți doi
bolnavi?
— Nu, domnule, e grădinarul.
Apropiindu-se mai mult, l-am recunoscut, în a-

devăr, pe grădinarul scund, roșcovan, care
mă pri-
vea cu atîta simpatie, în vreme ce Logan îmi
pre-

zenta personalul. Avea în mîină un foarfece
de tă-
iat vița, cu care ciocănea uneori coaja
copacilor.

Zărindu-ne, s-a oprit în marginea aleii
prunduite

și mi-a zîmbit iar cu prietenie.

— Sînteți imprudent, domnule Logan, a zis
el

cînd am ajuns alături.

Administratorul a ridicat din sprîncene
mirat.

— Nu te înțeleg.

— Mă gîndesc la domnul doctor, nu la
dumnea-
voastră. Clinii.

— Ai dreptate, așa e. Vrei să ne însoțești ?

— Chiar asta și iac.

Am pornit mai departe, și Logan a început
să-mi explice teama grădinarului, care venea
în

urmă la cîtiva pași.

— Avem șapte cîini, domnule, de o
ferocitate

extremă. I-am adus special pentru paza
parcului

și vă pot asigura că nu am mai mare încredere
nici

în oamenii plătiți special pentru
supravegherea zi-

durilor. Sînt tigri, nu animale domestice. Omul
care ne însoțește are dreptate : pentru un

necu-
noscute sînt mai periculoși decît o armă de foc.
— După cîte înțeleg, mi-am manifestat
îngrijorarea, nu voi putea circula decît însoțit.
— Nu, domnule doctor, să n-aveți nici o
grijă.
Pe cît sînt de răi, pe atît sînt de inteligenți.
Dacă
veți binevoi să asistați de cîteva ori cînd îi
hrănim,
veți deveni prietenul lor, ca toți cei ce locuiesc
aici.
Așa am procedat pentru fiecare dintre oamenii
noi
angajați, așa am procedat și cu cei trei domni
în-
ternați la noi. Ați văzut că domnul Valbunius
stă
singur pe malul lacului, dumnealui se înțelege
cu
ei perfect.

—
Prezența unor astfel de fiare în preajma noastră
mă cam îngrijora și priveam în jur cu prudență.
Eram obișnuit cu demența umană, nu însă și
cu
cea cîinească. Ne apropiam de castel și, din
punc-
tul în care ne aflam, am putut privi pentru
prima
dată întreaga panoramă a clădirii. Intrarea în
ho-
lul cunoscut de mine, de unde se putea
pătrunde
în sufragerie, în cabinetul medical, apoi sus, pe
treptele de marmură, nu era singura. Spre
răsărit
se vedea altă terasă, împrejmuită de un
gărduleț
lucrat elegant în fier forjat, avînd deasupra o
cu-
polă enormă, sprijinită de stâlpi groși,
prevăzuți
cu
felinare fixe. Ușile masive de lemn, ca de
cetate,
erau sculptate cu multă măiestrie, într-o risipă
de
adîncituri, arătînd ca niște adevărate
basoreliefuri.’
Deși de departe nu distingeam ce reprezintă,
tră-
iam momentul estetic produs doar de
îmbinarea
acelor lumini și umbre concurînd la expresia
operei

de artă. Turnul de deasupra arăta mai încăpător decît acela în care aveam eu camera.

— Domnul Valbunius locuiește acolo ? am întrebat, arătînd turnul.

— Da, a răspuns Logan. Acolo locuiesc toți trei.

Are fiecare cîte o încăpere, mai e o sufragerie, încă o sală comună. La drept vorbind, stau mai mult izolați, fiecare în camera lui, nu prea vorbesc unul cu altul, aproape că nu vorbesc deloc.

Constatam că Logan nu era atît de inteligent cum îmi închipuisem. Insistența lui de a-mi repe-

ta cu atîta seninătate o lecție învățată pe dinafară

mă îndreptățește, fără îndoială, să-l calific astfel.

— Noi, domnule, a continuat el, nu-i vizităm niciodată. În afară de cameriste, de oamenii care-i

servesc, nu intră nimeni în partea aceea a clădirii.

—
Pentru un om mai puțin calm, dădăceala
aceas-
ta putea deveni agasantă ; eu, însă, eram
hotărît
să-l las în apele lui.

— Foarte bine, foarte bine, i-am întărit
spusele.'

Am arătat apoi partea dreaptă a castelului. În
a-
ripa aceea ce este ?

— Acolo locuiește personalul de serviciu. Și
eu,
domnule. Am omis să vă informez că puteți
comu-
nica ușor din camera dumneavoastră și din
cabinet
printr-un sistem de sonerii.

— Cu cine ?

— Cu mine, domnule doctor. Oricînd doriți,
mă
puteți chema.

— Cu altcineva nu am asemenea legături ?
Cu
un om de serviciu, de pildă.

Logan a ezitat cîteva clipe.

— Dacă doriți, vă pot instala, domnule
doctor.'

— Nu, nu e nevoie. În restul castelului ce
mai
e ?

— Nimic, domnule. Mobile și panoplii
prăfuite,'
lipsite de interes. Așa bănuiesc cel puțin
pentru
că încăperile sînt încuiate.

— E un loc- destul de agreabil, liniștit.
— Da, domnule doctor, în adevăr liniștit.
Aici
nu se întâmplă nimic. Știu că grija domnului
Urbo
este una singură : însănătoșirea celor trei
bolnavi,
scop pentru care personal sînt devotat cu trup
și
suflet. Bineînțeles, domnule doctor. în măsura
în
care îmi va fi acordată îndrumarea
dumneavoas-
tră.
— Mă voi strădui, domnule Logan, să fiu
devo-
tat și cu intereselor noastre comune.
— Vă mulțumesc, domnule.

—
Ajunsesem lângă terasa umbrită de cupola
uri-
așa a intrării dinspre răsărit, când Logan s-a
oprit,
întorcându-se spre grădinar.

— Mulțumesc, Magdula, nu mai e nevoie să
ne
însoțești, a zis el.

Uitasem de prezența apropiată a
grădinarului,
uitasem și de cei șapte cîini. Omul roșcovan,
Mag-
dula, cum auzisem că-l cheamă, ne-a salutat
ridi-
cînd arătătorul la tîmplă și s-a retras ducînd
pe
chip același zîmbet prietenos. Mă atrăgea
intrarea
din fața mea, voiam să deslușesc sculpturile de
pe
ușa de lemn și m-am oprit locului.

— Doriți să-i cunoașteți și pe dumnealor ? l-
am
auzit pe Logan.

De-abia atunci am văzut doi tineri, lângă o
mă-
suță rotundă și joasă, atenți deasupra unei
table
de șah. Măsuța era așezată între colonade,
îneît
nu-i putusem zări pînă atunci. N-am răspuns
ime-
diat. Cum stăteau aplecați, am avut răgaz
cîteva

clipe să le observ profilurile, ținuta. Nu erau
chiar
tineri, cum mi se păruse, oricum, nu puteau fi
mai
vîrstnici decît mine.

— După ce a mișcat un pion, unul dintre ei și-a îndreptat spatele și, întoreînd capul, a schițat un salut către Logan. Pe mine m-a privit surprins la început, apoi cu o indiferență rece, ca și cum lîngă ceilalți copaci din parc se mai ivise încă unul pe care, pînă atunci, nu-l observase. Mi-am închipuit că erau anunțați de venirea mea și că le suscitam interesul exact cît o mobilă de care nici nu te îm-piedici, dar nici nu-ți este utilă. Constatarea aceas-ta, dreaptă sau nu, m-a făcut să-i răspund admi-nistratorului cu oai'ecare nervozitate. E destul timp să-i cunosc în altă zi, domnule Logan.

Am întors spatele acelei frumoase intrări, prile-juind încă un motiv de satisfacție însoțitorului meu.

O vreme, aproape că n-am părăsit aripa caste-lului în care locuiam. Eram plictisit și intrigat

de
mine însumi. Îmi lăsasem spitalul și pacienții,
îmi
schimbasem modul de viață fără nici un rost.
Stă-
team mai mult în cameră sau în cabinet și
citeam.
Adusesem mai multe tratate medicale,
descoperi-
sem și în biblioteca lui Logan câteva cărți de
lite-
ratură pe care nu le citisem și le apreciam ca
în-
teresante. Chibzuisem, totuși, să organizez,
mai
exact să pretind câteva lucruri, încît prezența
mea
să fie simțită în castel. Astfel, îi cerusem
adminis-
tratorului să-mi arate în fiecare dimineață
meniul
întocmit pentru cei trei pacienți, pe care îl
apro-
bam fără să fac nici o obiecție. Îmi dădeam
seama
că acest meniu era solicitat de ei, probabil de
Ta-
nus Valbunius, personal. De fiecare dată mă in-
teresam de comportarea lor în ziua
precedentă,
mulțumindu-mă cu informările lui Logan.
confec-
ționate din cele ce observase în orele în care
oa-
menii ieșeau în parc. Știam că nu-mi relatează
exact cele ce vedea, avînd tendința tot timpul

să
prezinte lucrurile prin prisma înțelegerii și
înda-
toririlor sale. eu însă mă arătam satisfăcut.

O altă măsură pe care o luasem era că în fiecare zi trebuia să mi se aducă ziarele și câteva reviste de specialitate. Aceste publicații soseau de obicei pe la ora nouă, odată cu mașina care transporta alimentele din oraș.

Sora medicală aștepta în permanență dispozițiile mele. Mă gândisem la început să fac un consult întregului personal de serviciu, apoi renunțasem.

Recomandasem fetei să supravegheze starea de curățenie a încăperilor accesibile, bucătăria, apoi

ținuta oamenilor, în special a cameristelor și a celor ce serveau pe domnul Valbunius.- Același lucru

pretindeam și administratorului. Pentru că

sora medicală n-avea nici o ocupație, care să-i organizeze cât de cât timpul, i-am fixat patru ore

pe zi în care să parcurgă ziarele și revistele de specialitate

și să-mi noteze titlurile sau pasajele care m-ar fi putut interesa. Ea își lucra în serios mun-

ca și, cu o conștiințiozitate demnă de admirat,

citea
majoritatea articolelor și a studiilor.

Atît sora medicală cît și Logan erau convinși,
după cîte puteam înțelege, că m-am apucat de
o
lucrare, că scriu toată ziua și sînt extrem de
ocu-
pat. În realitate, nu făceam nimic important.
Ade-
sea mă surprindeam iscodind de după perdea
în
fața castelului. Știam exact cînd vine și cînd
plea-
că mașina cu alimente și mă distram urmărind
oa-
menii care descărcau marfa. Îl vedeam trecînd
oe
Tanus Valbunius cu pasul lui rar, apăsător și de
cî-
teva ori l-am observat privind spre ferestrele
ca-
merei unde mă aflam. Pe ceilalți doi i-am văzut
o singură dată, la oarecare distanță, între
copacii
parcului.

n/ Luasem obiceiul să dejunez în cameră pe la ora șapte și jumătate, când îmi aducea tava încărcată o fată bondoacă, grăsulie. Avea ochii negri, cu ge-
nele lungi și dese, și de fiecare dată când intra mă privea iscoditoare, cu un zîmbet ghiduș și mai mult reținut. Era dispusă să se oprească la taifas sau măcar să-mi primească un compliment, fie și referitor la dejun sau la felul cum ducea tava și o așeza pe masă. Adoptasem o atitudine sobră, nu-mi îngăduiam nici un fel de familiarism cu nimeni. Uitasem cu desăvîrșire că eram totuși un bărbat destul de tînăr, cu o înfățișare atrăgătoare și cu toate eforturile pe care le făceam, cred că nu izbuteam să par atît de ursuz pe cît aș fi vrut.

Observasem dorința de a comunica mai detașat și la sora medicală. În general, femeile sînt dispuse să pună mai multă căldură în ceea ce fac, dar solicită de la oamenii apropiați înțelegere și atenție, ca pe niște dovezi de recunoaștere a muncii lor.

Sînt sigur că studiile pe care le citea, aride de obicei, o plictiseau și că făcea un efort, oricît de con-
vinsă ar fi fost că lectura ei justifica încasarea u-
nui salariu. Nu-i apreciam în nici un fel efortul. Acel „mulțumesc, domnișoară”, adresat cu un ton
rece, fără a o privi măcar, însemna de fapt ..Doți
pleca, domnișoară”. Răspindeam în jur, fără să-mi
dau seama, sentimentul generat de lipsa de activi-
tate, earaeterizînd omul care nu face nimic con-
cret, vizibil, al zădărniceii timpului, în care. de
fapt, eu însumi mă aflam. Rareori o opream să-
i
cer vreo relație și în clipele acelea observam la
dînsa bucuria omului de a fi util.

Aveam momente în care mă socoteam nedreptă-
țit, singurul mizantrop între toți oamenii din cas-

tel. deși nimeni nu-mi impusese singurătatea la
ca.>t mă condamnaseră. Felul meu nu era să
mă
lipsesc de viața înconjurătoare, de o
permanentă
comunicare cu ceilalți. Mă izolaseră din calcul,
în-
să îmi dădeam seama că nu voi rezista prea
mult.
Am încercat să pun capăt acestei situații,
îndemnat
de omul pe care îl socoteam cel mai puțin
intere-
sat să facă așa ceva.

Intr-o dimineață, la ora la care mi se aducea
dejunul, fata bondoacă a intrat în cameră
urmată
de administrator. El avea obiceiul să vină după
un apreciabil interval de timp, de aceea m-am
mi-
rat văzându-l.

— S-a întâmplat ceva, domnule Logan ? l-am
întrebat direct cu un ton rece, distant, care
înce-
pea să. mă caracterizeze.

— Nimic, a răspuns el. Mi-am îngăduit să vă
deranjez mai de dimineață, în speranța că nu
voi
fi inoportun.

— Nu. dimpotrivă.

— E atât de frumos afară la ora aceasta.
Soare-
le nu s-a înălțat prea mult, umbrele copacilor
sînt

mai lungi decît în timpul zilei. Și luciul lacului
e
altfel.

Nu-mi închipuisem în nici un caz că Logan
poa-
te fi înclinat spre poezie, că e sensibil față de
fru-
musețile naturii. Vorbele lui mi-au provocat un
zîmbet de sarcasm, ca să-mi dau seama apoi că
sînt un mărginit, cu toată specialitatea mea în
pro-
fesie, sau, oricum, un timorat al propriilor
mele
închipuiri.

— Poate că ai dreptate, Logan ! i-am
răspuns,
vorbindu-i pentru prima dată pe un ton mai
puțin

— reverențios. El a sesizat schimbarea și s-a bucurat sincer.

— M-am gândit că lucrați prea mult, domnule doctor. De dimineață pînă seara stați închis între ziduri.

— Ai dreptate.

— Vă supăra dacă, după dejun, vă invit în parc ?

— Nu mă supăra deloc, domnule Logan, îmi face plăcere.

— Îmi voi îngădui să vă aștept jos, în fața intrării, domnule doctor.

— Mulțumesc, Logan.

Ora de plimbare făcută împreună cu administratorul m-a înviorat. Am mers mai departe, spre marginea parcului, însoțiți și de astă dată de grădinar, pentru că mă temeam de cîini. Dincolo de lac, la o distanță destul de mare, am zărit patru dintre ei hîrjonindu-se sau poate luptîndu-se. Erau

o rasă uriașă, aș fi vrut să-i văd mai de aproape, dar am preferat să facem cale întoarsă. Nu răs-punsesem încă invitației de a asista la hrănirea lor, potrivit metodei lui Logan, astfel încît rămăsesem

mai departe vulnerabil.

În timpul plimbării, printre alte chestiuni mă-
runte discutate cu administratorul, omul mi s-a
plîns de bucătăreasă. După caracterizarea
făcută de
el, era o femeie foarte rea, aproape imposibilă.
Toți
care aveau de-a face cu dînsa i se plîngeau în
mod
sistematic. Nu numai că teroriza pur și simplu
fe-
meile de ajutor de la bucătărie, dar ajunsese o
sur-
să de injurii directe pentru tot personalul de
ser-
viciu. Provoca fel de fel de intrigi și le
întreținea cu
un talent și o satisfacție diabolică. Intervențiile
iui

se dovedeau fără efect de cele mai multe ori sau,
dacă aplana un conflict, bucătăreasa era în stare

să provoace altul în aceeași zi.

— N-o poți înlocui ? am întrebat.

— E o bucătăreasă foarte pricepută, mi-a răs-

puns el, vreau să spun că gătește foarte bine.

Pu~

nînd în balanță caracterul ei mizerabil și pricepe-

rea, atîrnă mai mult priceperea. Așa-i în viață, domnule doctor, nu poți fi mulțumit de toate.

Mă gîndeam că între „toate“ la care se referea

Logan intram și eu, numai că de mine era mulțu-

mit, probabil. Altfel nu m-ar fi scos din bîrlog și nu mi-ar fi făcut unele confidențe. Mărturisirile lui m-au pus totuși pe gînduri. În jurul meu se în-

tîmplau atîtea. oamenii trăiau o seamă de frămîn-

tări, fără ca eu să am habar. Și doar eram direc-

torul acelui sanatoriu, eram primul conducător de

drept și răspundeam de toate cîte se întîmplau.

Mi se sugerase să nu mă ocup de cei trei internați,

dar asta nu însemna că pot ignora totul. Acolo se

desfășura o activitate destul de intensă, o muncă

de îngrijire a unor oameni, după cîte îmi dădeam sea-

ma, destul de pretențioși, de întreținere a clădirii, a parcului, cu toate implicațiile firești. Colectivul oamenilor de serviciu era complex ca vârste, sexe și caractere, ca îndatoriri și pretenții, încât Logan avea destulă bătaie de cap.

Pentru prima oară mi-am spus că era de datoria mea să-i ajut. Mă complăceam să fiu doar servit ca și Tanus Valbunius. Nu știam ce e cu acest savant, însă eu primeam un salariu foarte mare. oe care ar fi trebuit să-l justific măcar în parte sau să-mi creez iluzia compensării, așa cum i-o creasem sorei medicale. Eram sigur că chiar numai opărerere sau o intervenție cât de mică l-ar fi ajutat pe administrator.

— De ce nu mi-ai spus pînă acum că ai necazuri ? l-am întrebat.

— N-am îndrăznit, domnule doctor. Dumneavoastră aveți de lucru, aveți preocupări mult mai importante.

— Aici am și îndatoriri, Logan.

— Vă rog să nu vă supărați, dar cît voi fi lin-gă dumneavoastră să nu gîndiți în felul acesta. Eu

stimez mult oamenii de știință. Omenirea e în mîna științei, domnule doctor, dacă unul ca mine se poate exprima astfel.

— Cred c-ar trebui să intru și eu între oameni, Logan. Cu dumneata împreună.

— Nu vă pierdeți vremea cu bucătăreasa.

Aș

avea altă rugămintă, domnule doctor.

— Ce anume ?

— E o fată bolnavă de ieri. Nu știu ce are.

— Bolnavă ? De ce nu m-ai anunțat ?

— V-am spus : n-am îndrăznit să vă tulbur.

— Acum unde e ?

— E în camera ei. Dacă doriți, puteți
merse s-o

vedeți

— Trecem mai întâi pe la cabinet.

în cabinet, sora medicală se apucase de
răsfoit

presa sosită în vreme ce noi ne aflam în
adâncul

parcului.

— Nu te-ai plictisit de atîta citit ? am între-
bat-o.

— Nu, domnule doctor.

— în locul dumitale m-aș plictisi de
moarte,

domnișoară ! i-am spus mai departe și i-am
zîmbit.

Chipul fetei s-a luminat brusc.

— O fac pentru dumneavoastră, domnule doctor.

Cred că era sinceră. I-am cerut trusa de prim ajutor și-am rugat-o să lase deocamdată lectura.

— Poate voi avea nevoie de dumneata, i-am spus. Merg la o bolnavă.

Aripa castelului unde m-a condus administratorul era folosită la parter pentru bucătărie, suferin-geria personalului și magazii, iar sus pentru dormitoare. Bolnava era la etaj și a trebuit să urc o scară de piatră pînă la un culoar lung, ce se oprea într-o arcadă înfundată cu scînduri bătute în cuie. De o parte și de alta am putut număra cam douăsprezece uși lucrate din tăblii groase, cu mînere solide, dintr-un metal galben cu încrustături. Administratorul a bătut la una dintre ele, apoi si-a aplecat urechea, așteptînd să i se răspundă.

— Sînt cu domnul doctor. Poate intra ? a întrebat.

Ascultam, fără să vreau, glasul bucătăresei, probabil. care se auzea cicălind pe cineva la parter.

— Pofțiți, domnule doctor, l-am auzit în același timp pe Logan.- Eu vă aștept jos.

Camera unde intram era destul de încăpătoare, cam patru metri pe patru, mobilată cu un singur pat, un dulap pentru haine, o masă. două scaune.

Pentru o singură persoană era ideală M-a întâmpinat, ca în alte zeci de cazuri, intimitatea camerelor

locuite de fete singure, sărace, care știu să-
și orînduiască într-un anumit fel mobilele și, mai cu
sea-
mă, să le împodobească cu putinele obiecte
mă-
runte, lucrate de mînă sau cumpărate din
bazaruri.'

Fata se ridicase în capul oaselor, mă privea cu
niște ochi speriați și era roșie ca focul. În
primul

moment am atribuit culoarea ei temperaturii,
mai

tîrziu aveam să înțeleg că mă înșelasem. Era
îm-

brăcată într-o cămașă de noapte și-și ținea
pătura

cu amîndouă mîinile sus, la gît, încercînd să-și
a-

copere pieptul.

— Stai liniștită, i-am spus și m-am așezat
ală-

turi, pe un scaun. Ți-e frică de mine ?

— Nu, nu mi-e frică. Am auzit că sînteți un
om
bun.

— Zău ? ! Cine ți-a spus ?

— Așa vorbesc oamenii.

Uitîndu-mă mai atent la ea, mi-am dat seama
că n-are mai mult de nouăsprezece ani.

Culoarea

pielii, cum și ochii cu sclipiri schimbătoare de
la

o clipă la alta mă făceau să cred că mă aflu în fa-

ța unui caz de sănătate perfectă.

— Și va să zică vorbesc oamenii, da ?

— Da, a'şa spune grădinarul Magdula, că
sînteţi
bun.

— îl ştiu pe Magdula.

— Şi nu numai el spune.

— Bine, culcă-te pe pernă.

— Nu mă culc, domnule doctor, s-a speriat
ea.¹

De ce să mă culc ?

— Era de-a dreptul nostimă și cred că habar n-a-vea cît trebuie să se supună oamenii, uneori fără

nici un sens, în fața unui consult medical. Văd că tot ți-e frică de mine puțin, am amenințat-o cu degetul.

— Nu, nu mi-e frică. Și, ca să vă arăt că așa este, vă spun adevărul : nici nu sînt bolnavă.

— Nu ? Atunci de ce ai vrut să vină medicul ? Felul ei de a vorbi, de a mă trata ca pe un copil pe

care îl iei pătaș la ghidușii ar fi trebuit să mă su-

pere. Pe fata aceea nu mă puteam supăra.

— Ia spune ce s-a întîmplat, i-am cerut iar.

A zîmbit, și-a întors fața spre perete, apoi a vorbit.

— Nu vreau să mai lucrez acolo, domnule doctor.

— Unde ?

•— Nu știți ? Eu sînt cameristă la domniile aceia care zic că-s bolnavi.

— Și ?

— Nu vreau să mai fac camera bătrînului.

— Care bătrîn ?

— Nu știu cum îl cheamă, cel¹ mai bătrîn dintre cei trei.

— Și de ce nu mai vrei să lucrezi acolo ?

Fata și-a lăsat capul în piept fără să-mi răspun-

dă. N-am insistat. Am lăsat-o cîteva minute în pace, în cele din urmă m-a privit pe sub

sprîncene

cu oarecare reținere.

— Pot avea încredere în dumneavoastră ?

Iată-mă și confidentul unei fete de nouăsprezece

ani, mă gîndeam, probabil că, în adevăr, mă bucur

de multă simpatie în rîndul oamenilor de serviciu

dacă sînt tratat cu atîta familiarism.

— Ai să-mi faci o mărturisire atît de grozavă ?

— Nu-i chiar grozavă, a zis fata, doar toată lu-

mea bănuiește ce se petrece acolo, la ei.

—

— Care lume ?

— Lumea din castel, personalul.

— Și ce se petrece ?

— Lăsați că știți dumneavoastră mai bine.

Ches-

tiunea este că eu nu mai vreau să mai lucrez acolo

și vă spun și de ce.

— Ascult.

— Uneori cînd sînt în camera lui, de fac curat

și se vîntură pe uși, se nimerește de vine cîte

un

miros nemaipomenit, ceva îngrozitor.

— Ce fel de miros ?

— De medicamente, de substanțe grele, eu

nu

știu. Lumea zice că bătrînul face bombe atomice

și eu nu vreau să respir otrăvurile lui. Doar știți

ce se întîmplă cu oamenii atinși de explozia bom-

bei atomice.

Am ridicat din umeri, presupunerea oamenilor

din castel, că Tanus Valbunius face bombe atomi-

ce, era de-a dreptul ridicolă.

— Eu nu mă pricep, domnule doctor, a continuat fata, oricum să nu-i spuneți domnului Logan

ce-am vorbit noi.

— Așadar mă obligi să-ți fiu confident.

— Vă rog să mă iertați, dumneavoastră

sînteți
om bun.

— Bine, bine fetiço, ce-ai făcut tu nu e frumos, ai mințit că ești bolnavă și-mi ceri ca eu să confirm.

— Nu puteam face altfel, n-aveam cum să ajung la dumneavoastră. Vedeți cum faceți cu domnul Logan, să mă schimbe de acolo.

— îl voi convinge într-un fel, i-am promis, lucru pe care l-am și făcut a doua zi.

—
— Vă rog, domnule doctor, v-ați supărat pe mine ?

Am privit-o cu simpatie și m-am ridicat. Iată ci-neva, mi-am zis, care se considera prieten cu mine înainte de a ne fi cunoscut.

— Nu, nu m-am supărat ! și i-am recomandat

să rămână deocamdată în pat.

i — Să nu mă lăsați mult, vreau să lucrez.

— Bine, bine.

Administratorul mă aștepta în parc, stătea de vorbă cu șoferul ; văzîndu-mă, a venit repede cu grijă în priviri.

— Nu e nimic grav, Logan, i-am spus. Am să trimit sora cu un medicament.

— Vă mulțumesc, domnule doctor, eu am să lipsesc cîteva ore, merg în oraș pentru unele tre-buri de aprovizionare.

I-am făcut semn că e liber să meargă unde pof-tește și m-am grăbit să intru în castel.

După ce am trimis sora cu un medicament inofensiv, de fapt cu niște vitamine, am ieșit și m-am așezat pe aceeași bancă din dreapta treptelor de piatră, pe care mai stătusem în prima seară când sosisem la castel. Mașina cu care plecase Logan dispăruse în adâncul parcului iar pe aleile asfaltate nu se vedea nimic la ora aceea matinală. Luasem **cu** mine și voiam să răsfoiesc ziarele primite în seara trecută când, în fața mea, ivit ca din pământ, l-am văzut pe Ferry. Era același băiat simpatic cum mi se păruse de fiecare dată, la fel îmbrăcat, cu un maiou colorat, pantaloni scurți și sandale uzate. Am tresărit surprins că-l văd, dar și bucuros că am prilejul să schimb câteva vorbe cu cineva apropiat.

— V-am văzut singur, a zis el, și-am venit să vă salut.

— Te salut și eu, Ferry, ia loc pe bancă.

— Îmi permiteți să stau alături de dumneavoastră ?

— De ce mă întrebi, nu sîntem noi prieteni ?

— Ba sîntem, voiam numai să verific dacă nu

ați uitat.

— Cum să uit !

S-a așezat cu încetineală, numai după ce a
pri-
vit banca cu atenție, ca și cum s-ar fi temut să
nu
fi pus cineva acolo niște pioneze. Cîteva clipe a
ră-
mas neclintit, sobru, privind numai înainte,
înda-
tă însă a început să se legene, să-și miște
picioarele
fără astîmpăr. Voiam ^ă-1 întreb cu ce se
ocupa
toată ziua, dacă tatăl său sau altcineva îi crea
po-
sibilitatea să-și ocupe timpul într-un fel
oarecare,
dacă în afară de joacă și hoinăreală, realiza
ceva
util lui sau altcuiva. După cum se exprimase și
Logan, în locul acela retras, Ferry era în
adevăr
lipsit de avantajele societății prielnice unui
eonii.
Nu numai că nu avea contact cu alți copii de
ace-
eași vîrstă, că trăia departe de întâmplările
coti-
diene specifice unei localități cît de mici ar fi
fost,
dar la castel nu se aflau nici măcar televizoare,
ni-
meni nu-1 putea ajuta să învețe ceva și nici nu
cred că se găseau cărțile necesare în
biblioteca de

care-mi vorbise Logan.

Priveam pieziș spre dînsul și, după o scurtă ob-
servație, mi-am dat seama că era frămîntat de
ceva. că ar fi vrut să-mi spună ceva, de aceea,
pentru a nu-i schimba intenția, deși
comportarea
lui exprima destulă nehotărîre, nu l-am
întrebat
nimic. Am deschis larg unul dintre ziare ca și
cum
prezența lui lîngă mine nu m-ar fi interesat. El
a
rămas tăcut în continuare cîteva minute, a vrut
să
se ridice, s-a răzgîndit și, în cele din urmă, l-
am
auzit vorbind.

— Nu mă întrebați nimic ?

— Ba da, am spus eu, ce mai faci ?

— A ! Bine. Fac foarte bine dacă mă
întrebaț'
în felul acesta.

— Altfel, cum să te întreb ?

— Da, e bine așa, n-aveți cum întreba altfel.

Am lăsat ziarul la o parte, i-am zîmbit și l-am
mîngîiat pe părul cînepiu. I-am vorbit cu
căldură.

— Ascultă, Ferry, dacă ai vreun necaz, îmi
poți
spune fără ocol. Sînt gata să te ajut dacă ai
nevo-
ie de mine.

— Nu am nevoie de nimic, voiam să vorbesc
cu
dumneavoastră, să vă întreb ceva.

— întreabă.
— N-o să vă supărați ?
— Nu. îți promit.
Băiatul s-a luminat dintr-o dată.
— în primul rînd, a început el, vreau să vă spun
că nu sînteți obligat să răspundeți la tnatp
înt.rpbă-
rile.
— Bine, m-am învoit eu.
— Și acum, prima chestiune este că, în afară
de
bucătăreasă care este o rea. toată lumea din
castel
ține la dumneavoastră.

—
— Chiar toată ?
Ferry m-a privit surprins, încurcat.
— Nu, nu toată, s-a corectat el. Afară de...
dar
nu e sigur. Nu, nu e bine cum am început. Vă
pun
mai bine cea mai importantă întrebare.
— S-o aud.
— De ce nu vorbiți cu domnul acela în
vîrstă
care e savant mare și care pescuiește ?
•— Domnul acela e savant mare ?
— Nu știți ?
— Știam că e bolnav și are nevoie de liniște.
■— Da, are nevoie, dar nu e bolnav, asta o
știe
oricine în castel. O știți și dumneavoastră, nu
e
nevoie să vă ascundeți de mine, doar sîntem
prie-
teni.
■— Bine, sîntem prieteni.
— în cazul acesta altă întrebare : știți ce
cred
oamenii din castel ?
— Nu știu.
— Vă spun eu. Cred că domnii aceia fac
bombe
atomice.
— Cum așa ?
— Da, așa zic ei, pentru că boșul nostru cu
care
ați vorbit, face și alt fel de bombe, tunuri,
tancuri
și puști. Să știți, însă, că se înșeală.

- Cine se înșeală ?
- Oamenii din castel. Domnul acela
savant, bă-
ti'înul, nu face bombe.
- Zău ? Tu de unde știi ?
- Știu, pentru că am văzut.
- Ai văzut tu ?
- Da, am văzut din întâmplare. Și fiindcă-
am
văzut, hai, zic, să vă spun și dumneavoastră
că
doar sîntem prieteni.

—
M-am arătat interesat și Ferry a început să-mi povestească cum, cu două seri în urmă, a pătruns în curtea interioară a castelului unde e închis și oprit accesul oricui. Cum, apoi, s-a urcat pe un pom pînă la etajul întâi unde a descoperit cîteva ferestre pe care a privit înăuntru.

— Și ce-ai văzut ? l-am întrebat.

— Am văzut multe chestii, însă nici o bombă.

Am început să rîd deși eram foarte interesat să aflu amănunte, să știu ce fel de chestii zărise Ferry pe ferestrele acelea. Băiatul, însă, nu aprecia, probabil, că merită să-mi povestească mai departe.

— Așa că, a conchis el, nu se face nici o bombă.

Dar rămîne secret.

— Ce anume ?

— Ce-am vorbit noi. Nu spuneți nimănui că am intrat în curtea interioară, nu e voie.

— N-am să spun nimănui, Ferry, însă altă dată să fii copil cuminte. Te-ai convins acum că nu se face nici o bombă, am revenit eu, nădăjduind că-1

voi determina să-și reia povestirea.

— N-am să mai intru acolo, m-a asigurat el
Și
repet, v-am spus dumneavoastră, pentru că
sîntem
prieteni.

— Da, da, am înțeles, Ferry, rămîne secretul
nostru.

— Absolut secret, a repetat el, îndepărtîndu-
se.

M-am ridicat de pe bancă și am pornit să
intru

în castel, voiam să mă izolez cît mai repede. Cele
dezvăluite de camerista lui Tanus Valbunius,
iar
acum mărturisirile lui Ferry. îmi dădeau de
gîndit
mai mult decît pînă atunci. Ce se petrecea în
jurul
meu, unde mă aflam, cu ce se ocupau pacienții
mei, domnul Tanus Valbunius ? Și eram singur,
neprevenit de nimeni, condamnat să n-am cu
cine
schimba o părere. Pentru că Ferry, oricît de
prie-
ten mi-ar fi fost, nu era omul cu care să mă
con-
sult. Simțeam tot mai mult singurătatea, **ba**
mai
mult, simțeam că e nevoie să mă închid și **mai**
mult în mine însumi.

II

Am impresia că nu mă copleșise niciodată
sen-
timentul singurătății ca în ziua aceea, deși cea
mai
mare parte a copilăriei și întreaga adolescență
nu
fusesem decît un însingurat. Evadai'ea din
greută-
țile prin care trecusem făcuse din mine un
opti-

mist, un om care-și iubea semenii
dezinteresat,
adept al unei psihologii constructive. În ultima
vreme însă eram cuprins de un zbucium care
mă
descuraja și-mi destrăma personalitatea.
Pentru
că, de data aceasta, suferința nu se datora
unor lip-
suri sau neajunsuri fizice, ci unor întrebări
asupra
persoanei mele morale. Eram sau nu eram un
om
liber din punct de vedere spiritual ? Dacă
eram de
ce mă aflu într-un loc și într-o situație unde
nu
știam ce-i cu mine ? Iar dacă nu eram, cine mă
constrânsese la această stare de fapt ? Nimeni,
după
câte se putea aprecia la prima vedere.
Simțeam că
întrebărilor mele le lipsea un interlocutor,
dacă nu
capabil de niște răspunsuri, măcar eliberator
al
propriilor mele raționamente din cercul vicios
în
care erau închise. Se aflau destui oameni în
castel,

dar nu puteam vorbi eu nici unul dintre ei și
toc-
mai aceasta îmi sporea starea de zbucium
Seara n-am putut adormi. Se făcuse miezul
nop-
ții și eu măsurăm fără astîmpăr dimensiunile
ca-
merei. Cîteva pagini de literatură le găsisem
plictisitoare, dintr-un studiu de specialitate nu
în-
țelesesem nimic, iar o scrisoare pe care o
începu-
sem la zece noaptea rămăsese neisprăvită. Aș
fi
vrut să evadez din încăperea aceea elegantă și
atît
de rece. La răstimpuri mă opream în fața
ferestrei
deschise, priveam cerul înstelat, priveam
silueta
copacilor încremeniți într-o liniște de mormînt,
pentru ca să mă întorc și să reiau aceeași
goană
limitată de cele patru ziduri.

Pendula din holul de jos bătea ora unu după
miezul nopții cînd m-am hotărît să ies în parc,
să
ocolesc lacul în care pescuia Tanus Valbunius
și să
întîlnesc, poate, vreun paznic pe care să-l
întreb de
familie, de sănătate. Am coborît pînă la jumăta-
tea scării, dar m-am oprit. Mi-am amintit de cei
șapte cîini, stăpînii temuți ai parcului, care. m-
ar
fi simțit fără îndoială, și m-ar fi atacat. Am

renun-
țat la ideea de a ieși în parc, deși mă simțeam
în-
capabil să mai suport încercuirea zidurilor.

Revenit în cameră, am trecut în cealaltă
încăpe-

re unde era baia. Știam că fereastra de acolo
dă

pe
o terasă în aer liber, eram hotărât să escaladez
pervazul, afară, și am vrut să deschid. Spre
uimi-

rea mea, cârligele nu erau numai înțepenite,
cum

crezusem în prima zi, ci legate cu niște sîrme.
Fap-

tul m-a mirat și m-a îndîrjit. Atunci mi-am
amin-

tit și de discuția avută cu Ferry. Odată ajuns pe
terasă puteam merge mai departe să caut
spatele

încăperilor ocupate de cei trei pacienți ai
sanato-

riului. Dar eu nu voisem lucrul acesta, nu mă
gîn-
disem niciodată la asemenea faptă. Nu mă
gîndi-
sem și cu toate acestea încercam în continuare
să
desfac cîrligele, să deschid și să ies pe
fereastră, la
aer. Ce avea să se întîmple după aceea, nu mai
știam. Cu ajutorul unui clește medical, am
lucrat
la desfacerea legăturilor cam jumătate de oră.
E-
fortul migălos m-a obosit și m-a liniștit. Cînd
am
împins ramele geamurilor, m-a întîmpinat un
aer
rece și m-am aplecat peste pervaz. Terasa era
foarte aproape, la mai puțin de un metru, încît
am
trecut dincolo mai ușor decît îmi închipuisem.
La
ora aceea tîrzie, întregul castel era învăluit în
li-
niște, poate că și paznicii zidurilor, și cîinii
admi-
nistratorului Logan ațipiseră.

Spațiul din față îmi apărea umbrit, închis și
cir-
cular. Mi-am dat seama că mă aflam în curtea
în-
terioară a castelului, la primul etaj, că terasa
pe
care nimerisem trecea prin fața mai multor
feres-
tre și uși. Copertina de deasupra se întindea

doar
cîteva metri, însă am mai putut zări și altele
ase-
mănătoare, în partea opusă locului unde mă
aflam.

Cerul înstelat radia o lumină palidă, nu puteam
distinge zidurile de cealaltă parte, deși
diametrul

spațiului închis nu era mai mare de optzeci sau
o

sută de metri.

Peste tot, geamurile care se zăreau erau
întune-

cate. Poate că nici unul dintre ele nu
corespundea

vreunei camere de locuit sau poate că toți dor-
meau la ora aceea, cum era și firesc.

Curiozitatea

mă îndemna să fac un ocol pe terasă, însă mă
gîn-

deam că, în eventualitatea cînd aș fi fost simțit
și

văzut de cineva, călătoria mea la ora aceea
tîrzie,

într-o parte a castelului unde, sînt sigur,
nimeni nu

se arătase de mult, ar fi provocat spaimă și un devăiat scandal nocturn. O încercare prudentă era, totuși, ispititoare. Mă puteam strecura fără să fac nici un zgomot, aplecîndu-mă, eventual. în fața ferestrelor.

M-am urnit încet spre răsărit, înaintînd ușor pe lîngă zid. Prima fereastră întîlnită în cale arăta mult mai îngustă decît aceea pe unde sărisem și aproape că se pierdea într-o scobitură boltită. Altele arătau la fel și am dedus că nu puteau corespunde unei camere de locuit, ci unei cămări sau, dacă nu, unei săli foarte înalte, cu fața în cealaltă parte a turnului.

Următoarea deschidere m-a făcut să mă opresc și să-mi încordez atenția. Ajunsesem la intrarea unui gang lat cam de doi metri și întunecos, încît nu-i puteam aprecia lungimea. Înaintam de-a lungul lui cu toată precauția, cînd, după opt sau nouă pași, am zărit o rază de lumină, ceea ce însemna că acolo culoarul își schimba direcția.

în adevăr, așa era. Pînă la sursa de lumină, o fereastră de formă ovală, aveam puțin de parcurs și bineînțeles că ispita era mult mai mare. Nu puteam bănuî ce urma să mi se dezvăluie privirilor.

Potrivit calculelor făcute față de așezarea castelului, mă aflam în partea opusă pavilionului unde își aveau dormitoarele oamenii de serviciu și administratorul Logan. Direcția în care plecasem de lîngă geamul meu, spre răsărit, și ocolul impus de gangul acela întunecos nu mă puteau decît duce în spatele turnului locuit de protejații lui Max Urbo.

Ceea ce făceam era, fără îndoială, și temerar, și indiscret. Îmi închipuiam că nici una dintre aceste trăsături nu concureau la felul meu de a fi, însă oamenii se înșală adesea autocaracterizîndu-se.

Și, în definitiv, atît curajul cît și curiozitatea pot fi și sînt însușiri pozitive, verificabile în împrejurări dificile. În ultima săptămîină starea mea de spirit ajunsese prea încordată și nu puteam da înapoi în fața unor dezvăluiri care mi-ar fi adus oarecare li-niște.

Fereastra ovală, acum foarte luminoasă, mă
îm-
bia ca un miraj. Numai după câțiva pași făcuți
cu
atenție, în fața ochilor mi-a apărut interiorul
unui
laborator. N-am rămas deloc stupefiat,
dimpotri-
vă, tabloul mi s-a părut firesc, ca și cum aș fi
vă-
zut un om lungit pe pat și citind o carte. În
urma
celor deduse și aflate pînă la ora aceea, eram
con-
vins că un savant ca Tanus Valbunius, despre
care
știam că e perfect sănătos, nu-și putea pierde
vre-
mea într-un loc atît de prielnic muncii sale. De-
altfel, savantul se afla acumsupprivirilemele a-
țintite pe masa lui de lucru,   înconjurată
aparate
și obiecte de laborator.

Eram sigur că nu făcusem nici cel mai mic
zgo-
mot, și cu toate acestea, la un moment dat,
Tanus
Valbunius a întors capul și s-a uitat direct la
mine,
■prin geam, ca și cum se aștepta să mă vadă
acolo.
N-am avut timp să mai dau înapoi iar în clipa
ur-
mătoare n-am mai îndrăznit. Omul m-a privit
ab-
sent la început și îndată i-am văzut pe chip o

cris-
pare provocată de surpriză, de necaz sau
poate de
teamă. A privit în fundul laboratorului, într-un
loc unde eu nu puteam privi, apoi din nou la
mine și mi-a făcut un semn aproape disperat
să
plec din fața ferestrei.

Nu știu în cât timp s-au petrecut faptele,
cred
că în câteva secunde, pentru că imediat mă
aflam

în camera mea, cu ferestrele și ușile închise. Su-
flam des, eram emoționat, nervos și îngrijorat. Cele ce văzusem îmi întăreau bănuiala mea veche,
și anume că Tanus Valbunius lucra ceva pentru Max Urbo. Era limpede că începînd din ceasul a-
cela nu mai puteam trece pentru nimeni ca un neștiutor, ca un om inofensiv. Cunoșteam secretul
castelului, dacă nu în toate dedesubturile lui, în-
deajuns ca să pot fi socotit inoportun sau, chiar
mai mult, periculos.

Și totul se datora neastâmpărului, mai exact u-
nui fapt divers, escaladarea unei ferestre. În felul
acesta am gîndit la început, însă nu era așa. Aven-
tura mea din noaptea aceea urmase unor frămîn-
tări ce le trăisem după discuția avută cu Ferry.

Acum ce avea să urmeze ? Ar fi trebuit să-mi iau
niște măsuri ? Bineînțeles. Eram însă atît de is-
tovit, de surescitat din pricina întîmplărilor prin
care trecusem, încît îmi era imposibil să mai ra-
ționez. Am adormit îmbrăcat.

M-am deșteptat în mijlocul unor zgomote
 înfio-
 rătoare. Visam că eram copil și mă aflam într-
 un
 cartier distrus, părăsit de oameni, că în
 văzduh,
 în jurul meu, sute de avioane își întretăiau
 zborul
 trecându-mi pe lângă temple, irosind un potop
 de
 bombe, și mă miram cum de mai sînt viu. Am
 deschis ochii cu teamă, ca să mă uimească
 mai
 întîi interiorul camerei pe care nu l-am
 recunoscutla început și să înțeleg că tot visul
 meu se datora
 unor bătăi foarte insistente în ușă.
 — Cine e? am întrebat, fără a izbuti săfac o
 delimitare precisă între vis și realitate.
 — Eu sînt, domnule doctor ! Logan, Uri
 Logan !
 — Și ce vrei ?... Așteaptă o clipă !
 Am sărit la ușă și, cu mișcări mecanice, am
 des-
 cuiat și am deschis.
 — Sînteți bine ? s-a mirat administratorul
 cu
 chipul răvășit de surpriză și încordare.
 — Dar ce s-a întîmplat ?
 — Mă scuzați ! și-a revenit el. E ora trei
 după-amiază și bat în ușa dumneavoastră de
 două-
 zeci de minute.
 — E atît de tîrziu ?
 — Am crezut că vi s-a întîmplat ceva.
 — Nu, nu mi s-a întîmplat nimic, Logan. Am

lucrat pînă tîrziu, pînă spre dimineață. Eram epu-
izat probabil.

— îmi închipui, domnule. Ar trebui...

Omul s-a oprit și de-abia atunci mi-am amintit exact ce făcusem noaptea trecută. Probabil că

to-
tul se aflase, mă gîndeam.

— Ce-ar trebui ? l-am întrebat aproape răstit.

Vrei să-mi spui ceva ?

— Da, voiam, domnule, dar după cîte văd sîn-
teți...

— Nu, nu sînt în nici un fel, Logan. Vom sta

de vorbă imediat dacă e nevoie.

■— Putem amina, domnule.

— Nu, Logan, n-are rost.

Eram cu hainele mototolite, cum dormisem în-

brăcat, cu părul răvăși it, cu privirea tulbure și
încă
buimac.

— Voi coborî peste jumătate de oră în sufrage-
rie.

— Cum doriți, domnule doctor, vă rog să nu vă supărați.

, I-am închis ușa în față, enervat la culme. „M-am plictisit de politețea ta, domnule Logan“, am bătut rămas singur. Ce au de gând ? mă întrebam.

Au să-mi taie capul pentru că, fără să vreau, l-am văzut pe Tanus Valbunius în laborator ? N-au de-
cît. Am început să mă dezbrac, să-mi schimb hainele și mă străduiam să-mi regăsesc calmul. Somnul zbuciumat, la ora cînd nu eram obișnuit să dorm, îmi irosise nervii.

În afară de fata aceea grăsulie, care-mi servea masa de obicei, nu mai era nimeni în sufragerie cînd am coborît.

— Să vă servesc, domnule ? a întrebat ea.

Privea pe sub sprîncene ca de obicei și-i înflorea pe chip un zîmbet reținut. În starea în care mă aflam. o bănuiam și pe dînsa de gînduri ascunse, mi se părea că stă la pîndă să vadă ce are să mi se

întîmple.

— Nu servesc nimic, i-am răspuns posac.
Dă-mi,
te ros, un whisky.

— Nu mai avem aici, domnule, mă duc să
aduc
o sticlă de la magazie.

— Nu aduce nimic. Domnul Logan unde e ?

— Dînsul e supărat. S-a întîmplat un lucru
foarte curios, domnule ! și fata a început să
rîdă
fără nici o jenă.

— Te-am întrebat unde e !

— E afară, în fața intrării, pe trepte. Stă de
azi dimineață cu ei, domnule, și se miră.

:— Cu cine stă °de azi dimineață ?

— Cu cîinii, domnule.
— Și de ce se miră ?
— Se miră și dumnealui ca și noi toți. E, în
a-
devăr, foarte curioasă povestea cu cîinii.
— Care poveste, fetiço, vorbește odată !
— Nu mai latră, domnule, sînt blînzi ca niște
mielușei și doar știți cît de fioroși erau.
îmi venea greu să înțeleg ce mi se spunea.
Sau
eram prea obosit, sau fata de lîngă mine își
ieșise
din minți cu Logan și cu cîinii lui. N-avea nici
un
rost să mai cer explicații cînd puteam foarte
bine
să fac cîtiva pași și să mă încredințez de cele
în-
tîmplate în fața intrării.
— Nu mai serviți masa, domnule ?
Am lăsat fata fără răspuns și m-am grăbit a-
fară. Administratorul se afla, în adevăr, așezat
pe
o treaptă, cu tîmplele sprjinite în pumni, iar
ne-
mișcarea lui părea încadrată perfect în
ansamblul
tabloului ce mi se desfășura în fața ochilor.
Trei
dintre cîini stăteau tolăniți cu botul pe labe. Îl
priveau cu ochi blînzi, mișcîndu-și coada
lenevoși,
cu prietenie. Ceilalți patru se jucau, sărind ca
niște
cățelandri, cu unul dintre oamenii de serviciu,

un
tînăr pe chipul căruia se vedea că-i făcea
plăcere
să le încurajeze zburdălnicia. Dacă n-aş fi
cunos-
cut apucăturile acestor animale, atît din
spusele
oamenilor de la castel cît şi din propriile
observaţii,
desigur că nu m-aş fi mirat. Eu însumi îi
privisem
de după perdea în mai multe zile cînd erau
che-
maţi să fie hrăniţi şi cînd se manifestau, chiar
în
timp ce înfulecau, ca nişte fiare. Logan era
foarte
mîndru de ei, iar grădinarul Magdula se
arătase
de-a dreptul îngrijorat cînd mă văzuse prin
parc.

Coboram liniștit treptele cînd unul dintre cei patru cîini ce se hîrjoneau la oarecare distanță s-a desprins din grup și a pornit spre mine, adușme- cînd aerul cu oarecare prudență. Îngrozit am întins palma în semn de pace și eram gata să urlu. Nu s-a întîmplat nimic. Cîinele a început să se gudură și să chelălăie, atrăgînd și atenția celorlalți. În următoarele clipe eram înconjurat de toate cele șapte javre care se comportau ca și cum le-aș fi fost un vechi prieten. Mi-am revenit imediat din spaimă și l-am căutat cu privirea pe administrator, ajuns între timp lîngă mine. Era alb ca varul, mai îngrijorat decît mine.

— Sînt năucit, domnule doctor ! a vorbit el gî- tuit de emoție și de bucurie că nu mi se întîmpla- se nimic. Ați înțeles despre ce este vorba ? Asta voiam să vă spun.

Vorbea repede, pîndind cîinii, care, mulțumiți probabil de primul contact cu mine, își făceau de

joacă și se îndepărtau chemați de tînărul aflat
la
cîțiva pași.

— Dar ce s-a întîmplat, Logan ? am vrut să
a-
flu,

Nu știu, domnule. Azi dimineață, la ora nouă și treizeci, șoferul care aducea alimente a venit însoțit de un frate al său mai mic, care nu călcase niciodată pe aici. Cît s-a lucrat la descărcarea mașinii, băiatul s-a îndepărtat, atras de frumusețile parcului. Peste vreun sfert de oră, șoferul a observat că lipsește și, cum era firesc, s-a gândit să nu dea cîinii peste el să-l sfîșie. L-a strigat de cîteva ori îngrijorat și ce credeți, domnule doctor ? Băiatul, care are vreo douăzeci de ani, venea spre noi înconjurat de potăile astea gudurîndu-se și sărînd în jurul său, cuprinse de bucurie. Eram de față, domnule doctor, am văzut totul cu ochii mei.

— Foarte interesant, am spus.

— Îngăduiți-mi să continui. Deși sînt, după părerea mea, un om serios, mi-am închipuit că tînașul e fermecat. Nu găseam nici o altă explicație. M-am frămîntat două ore fără să ajung la nici o altă concluzie rațională. Știți ce-am făcut ? Am trimis mașina în satul cel mai apropiat și am adus patru oameni, de asemenea necunoscuți. Rezultatul

a fost același. Cele șapte fiare sau foste fiare s-au comportat ca niște căței nevinovați. Mi-am zis și de astă dată, deși cu mai puțină convingere, că poate cei patru oameni s-ar fi întâlnit cumva cu câinii pe cimp, în afara zidurilor, deși i-am întrebat, și apoi era ceva imposibil. Iar acum întîmplarea cu dumneavoastră cum se poate explica ?

— Nici eu nu înțeleg. Logan, i-am răspuns sincer.

— V-au văzut pînă acum ?

— Nu.

— Poate le-ați vorbit stînd la fereastra cabinei-
tului ?

— Nicidecum, Logan. E prima dată cînd mă aflu atît de aproape de câinii dumitale.

— Asta e o minune, domnule doctor. Niște sălbăticiuni atît de rele, cum erau pînă aseară, să se schimbe dintr-o dată ? Nu pricep nimic.

Cazul era în adevăr interesant, administratorul avea tot dreptul să se minuneze.

— Mă gîndeam...

A vrut să spună ceva, dar s-a oprit deodată jenat.

— Ce te gîndeai, Logan ?

—
— îmi cer scuze pentru îndrăzneală,
domnule
doctor, însă n-am încotro...

— Spune, omule.

— Mă gîndeam că, poate, dumneavoastră,
ca
medic psihiatru, veți găsi o explicație.

Am zîmbit.

— Mă pricep mai bine la oameni, Logan.

— Vă înțeleg, domnule doctor, dar poate că
și
cîinii au suflet. Am auzit că la oameni se ivesc
niște stări de apatie, în sfîrșit, nu știu cum să
mă
exprim...

— Cîinii dumitale nu sînt apatici, Logan.
Dim-
potrivă, sînt foarte vioi, plini de viață. Totuși
am
să mă gîndesc. Mă interesează chestiunea
aceasta.

— Vă cred, domnule, și vă mulțumesc.

— E un caz...

N-am mai putut continua discuția. Dinspre
bu-
cătărie s-a auzit un țipăt sfîșietor de femeie,
apoi
zgomotul unui geam spart. Din lungul unei alei
se
apropia de noi Tanus Valbunius îmbrăcat într-
un
pantalón călcat la dungă, cu o cămașă albă,
ima-
culată, pantofi ușori, proaspăt bărbierit, vesel.
A-

vea o carte în mână și un aparat de fotografiat a-
tîrnat după umăr. Emoția mi-a fost dublă. Pe de
o parte apariția lui, amintindu-mi de
întîmplarea
din noaptea trecută, cu toate implicațiile
posibile,
pe de altă parte, țipătul femeii.

Am întors ușor spatele, în speranța că
savantul
își va schimba direcția. Administratorul și-a
dus
palma la frunte disperat, s-a înclinat totuși
spre
Tanus Valbunius și a pornit repede la
bucătărie.

— Sînt năucit, domnule ! Mă iertați ! l-am
au-
zit zicînd în vreme ce se îndepărta.

—
Cu toate ambițiile și dorințele mele
anterioare
de a-i cunoaște pe cei trei pacienți ai
sanatoriului,
de data aceasta nu eram deloc bucuros că mă
a-
flam atît de aproape de marele savant. Tanus
Val-
bunius ajunsese lîngă umărul meu, îi
ascultasem
pașii, aproape că-i ghiceam* poziția și nu mai
avea
nici un rost să mai stau ca o stană. M-am
întors
pe jumătate, înclinîndu-mă respectuos. Cred
că
eram vădit emoționat. El a zîmbit mai departe,
senin, și mi-a pus mîna pe umăr.

— Ești prea emotiv, doctore ! a zis el. Nu s-a
întîmplat nimic grav. Bucătăreasa își educă
oame-
nii. De ce te-ai schimbat la față ?

Nu suportam ironiile și i-am vorbit deschis.

— Nu m-am schimbat la față din cauza
țipătu-
lui, domnule profesor. Emotivitatea mi-a fost
pusă
la încercare mai curînd de apropierea dumnea-
voastră.

— Mă detești ?

— Dimpotrivă. Cred că eu sînt sau voi fi cel
detestat. Mă exprim ca într-o discuție pe care
v-aș
solicita-o îngăduitoare. S-ar putea să fiu mai
mult

decît detestat.

— Te temi de mine, doctore ?

— De ce nu, domnule Valbunius ?

El a tăcut un timp si a privit în jur, cu pruden-
ță.

— Te-aș ruga să nu te temi de nimic, a vorbit
apoi.

— Mi-o spuneți dumneavoastră ?

— Cine altcineva ar putea să ți-o spună ? Te-
a
mai văzut cineva în plimbarea dumitale
nocturnă ?

— Nimeni.

— Ai de relatat cuiva ce-ai văzut ?Mă umiliți, domnule profesor. Am nimerit în acest castel, vreau să spun în acest sanatoriu,

fără să mi se explice nimic, fără să știu nimic. Nici acum nu știu mare lucru.

— Te cred, domnule Tores, și-ți prețuiesc sinceritatea.

•— Aș vrea să-mi justific indiscreția, deoarece n-am făcut-o intenționat.

— M-ar interesa.

— Cred că sînt supravegheat, domnule profesor.

— Mai puțin decît îți închipui. Nu trebuie să

te temi deocamdată. Te voi căuta eu.

S-a îndepărtat cîțiva pași, a rupt o floare din rondul alăturat și a prins-o în una dintre găurile

curelușei de la aparat, Părea foarte bine dispus.

Văzîndu-1 pe Logan înapoindu-se cu doi dintre

cîini gudurîndu-se în jurul lui. a început să rîdă în

hohote. Administratorul îl informase, probabil, de

dimineață asupra întîmplării, altfel s-ar fi mirat

și el.

— Ai ajuns împlînzitor de animale, Logan! a zis. cînd omul era aproape. Ce-a fost acolo ?

— Bucătăreasa, domnule profesor.

— A spart niște geamuri ?

- A lovit o fată.
  - Fata e rănită ? am întrebat.
  - Nu, domnule doctor, n-are nimic.
  - Vreau să-i vorbesc acestei femei, m-am ho-
tărît deodată.
  - Bucătăresei ?
  - Da.
- Am vrut să plec, însă Tanus Valbunius m-a o-
pr.it. cu un gest.

'— Cheam-o aici, Logan, a zis el și s-a așezat
pe o
bancă de piatră, alături.

Eu am rămas în picioare, oarecum încurcat.
Nu
înțelegeam de ce marele savant voia să asiste
la
un spectacol atât de lipsit de importanță. Ca să
se
distreze ? Sau. poate să mă vadă într-o
împreju-
rare ca aceea ? Nu făcusem niciodată pe
moralis-
tul cu oameni ca bucătăreasa și chibzuiau la
ati-
tudinea pe care trebuia s-o iau, cum trebuia să-
i
vorlesc. Prezența lui Tanus Valbunius mă
făcea
să mă simt ca un student în fața comisiei de
exa-
minare.

Am zărit-o pe bucătăreasă venind atît de repede spre noi, încît administratorul de-abia i se ținea pe urmă. O remarcasem în prima zi, dar niciodată nu mi se adresase și nici eu nu-i vorbisem. Era o femeie trecută de cincizeci de ani, energică și disprețuitoare, făcînd parte dintre oamenii care, în relațiile cu semenii lor. nu țin seama decît de ei înșiși,' de interesele lor. însăși fizionomia ei, gesturile,' exprimau egoism, susceptibilitate, o închistare agresivă. Avea un mers hotărît, se ținea dreaptă,' cu capul sus, privind numai într-o parte. Nu-și lăsase halatul de lucru și avea în mînă o pungă de hîrtie, pe care o golise, probabil, în momentul în care Logan o invitase la noi. Priveam pieziș, spre Tanus Valbunius, îl vedeam zîbind și mă întrebam cum de poate fi omul acesta atît de optimist. Sau îl amuza încurcătura în care mă aflam ? M-am hotărît s-o pun la punct pe femeia care se oprise la cîțiva pași. În definitiv aveam toate avantajele, nu eu trebuia să fiu cel intimidat: De multe , ori obțineam bune rezultate folosind ca element de convingere privirea, însă de

data

aceasta nu puteam avea nici o şansă. Bucătăreasa mă ignora total, privea undeva în frunzișul copacului ce foșnea deasupra. Pentru a da greutate cuvintelor am lăsat să treacă o clipă

înainte de a vorbi, dar s-a dovedit că stratagema

mea dăduse greș. Folosind momentul ratat de mine,

femeia a întrebat cu autoritate :

— Cine m-a chemat ? Dumneavoastră, domnule

doctor ? Tocmai voiam să-i spun că intenționasem

să merg eu la bucătărie, unde să stăm de vorbă

ca doi oameni, însă n-am avut când. Eu, a continu-

at ea, nu vă cunosc și nici dumneavoastră nu mă

cunoașteți. Cine știe, cine pretinde că știe greutate-

țile mele, acolo unde muncesc, la bucătărie ? Ni-

meni, domnule director, și cu asta am isprăvit. Cui nu-i convine, să-mi spună și am plecat de aici.

Atît și nimic mai mult !

— E formidabilă ! l-am auzit pe Tanus Valbunius, însoțindu-și exclamația de un hohot de rîs.

Dați-mi voie să-i fac o poză.

În clipa următoare se afla alături de mine. cu

obiectivul îndreptat spre bucătăreasă. Femeia,

in-
dignată de intervenția lui, l-a privit lung, cu un
dispreț adânc, și ne-a întors spatele, exact
după ce
auzisem tăcănitul aparatului. Administratorul
a
făcut un pas s-o rețină.

— Las-o în pace, Logan, i-am spus. N-am
ales
bine momentul.

— Așa e, doctore, a rîs Tanus Valbunius, n-
ați
găsit momentul psihologic. În orice caz, a
conti-
nuat el, cred că intervenția dumitale va avea
ur-
mări pozitive.

— Dar nici n-am apucat să deschid gura,
dom-
nule profesor.

—
 — Nu-i nimic. Buna dumitale intenție o va pune pe gânduri.
 Mi-a pus mîna pe umăr ocrotitor, și s-a adresat administratorului :
 — Și ia mai spune, Logan, cum a fost povestea cu cîinii dumitale.
 — îmi îngăduiți, domnule profesor și domnule doctor ? a tresărit administratorul bucuros.
 Ne-am îndepărtat în adîncul parcului, ascultîndu-i presupunerile în legătură cu îmblînzirea cli-
 nilor, o întîmplare, la drept vorbind, de-a dreptul bizară

13

Trecuse cam o oră și jumătate de la plecarea noastră din fața castelului, ne aflam dincolo de lac, aproape de ziduri, cînd Logan a privit în urmă.
 — Cineva ne face semne să ne oprim, a zis el.
 E grădinarul Magdula.
 Ne-am întors, mergînd agale în întîmpinarea celui ce ne chema.
 ' — S-o fi întîmpinat altă nenorocire ! a vorbit

din
nou administratorul cu grijă în glas.
Era nerăbdător, ar fi vrut să alerge spre
grădi-
nar, dar felul său de a se comporta nu-i
îngăduia
să treacă înaintea noastră. își freca mâinile
cuprins
de neastîmpăr și de teamă.
— Liniștește-te, Logan, l-a îndemnat Tanus
Val-
bunius. Nu vezi decît rele în jurul dumitale.

— Aveți dreptate, domnule profesor. Bine ar fi să greșesc eu.

Grădinarul sufla din greu, se vedea că alergase pe cărări să ne caute, acum era bucuros că ne vede

și-i sclipeau ochii de o lumină neînțeleasă.

— Ce este, Magdula ? a întrebat administratorul.

Omul s-a oprit locului, cu mîna la piept să-și potolească bătăile inimii.

— Bucătăreasa, domnule Logan.

— Ce-a mai făcut ?

— N-a făcut nimic.

■ — Cum n-a făcut nimic ? s-a răstit Logan, ca și cum celălalt și-ar fi bătut joc de dînsul.

— Nimic, domnule. Dacă femeia asta nu-i nebu-
nă, apoi nici mult nu mai are. Cred că numai dom-
nul doctor poate să înțeleagă o asemenea minune.

— Spune ce s-a petrecut, l-am invitat și eu.

— Vă spun, domnule doctor, dar să ne grăbim,
că nebuna e-n stare să plece pe jos. Nu vrea să
mai vadă pe nici unul. Să mergem mai repede.

Am grăbit pasul, în vreme ce Magdula s-a hotărît să ne lămurească faptele.

— Acum o jumătate de oră s-a pus pe plîns, apoi a început să îmbrățișeze fetele de la bucătă-

rie și să-și ceară iertare de la toate.

— Ce tot vorbești ? s-a mirat Logan.

— Cum vă spun, domnule.

•— A îmbrățișat-o și pe cea lovită astăzi ?

— Întîi pfe aceea. Eu tundeam gazonul și m-a

chemat Ferry să văd minunea, că eram aproape.

Întîi pe aceea a îmbrățișat-o, apoi pe celelalte, că

erau vreo trei acolo. Cînd m-a văzut, m-a rugat să

chem toți oamenii de serviciu, cameristele, maga-

zionerul. familia zidarului, îi știți dumneavoastră,

—
domnule Logan. „Să vină toți, să le cer iertare, zicea, că față de toți sînt vinovată, sînt o păcătoasă, of, of !“. Mie îmi venea să rîd, eram și îngrijorat, că nu știam ce poate să însemne una ca asta.

M-am dus și i-am adunat pe toți, ce era să fac, pe urmă am alergat să vă caut.

— De ce vrea să plece ? a întrebat Tanus Valbunius.

— Zice că n-are obraz să dea ochii cu dumneavoastră, domnule profesor, nici cu domnul doctor, nici cu domnul Logan. „Cum, zicea ea, am fost în stare să mă port atît de urît cu niște oameni care mi-au vrut binele ?“. Despre dumneavoastră, domnule doctor, zice că sînteți un sfînt. Că sînteți director și niciodată n-ați certat-o, iar acum cînd ați vrut să-i vorbiți, ea v-a întors spatele. Nici nu mai e de recunoscut, domnule doctor. Și nici nu mai e încruntată, cum era de obicei. Își șterge lacrimile, se uită la tine și pare că-i Maica Domnului, chiar așa.

— Nu-mi vine să cred. Magdula, a zis

adminis-
tratorul.

Fără îndoială că neîncrederea lui își avea temei.

Viața nu îmi înregistra schimbări atît de bruște în temperamentul oamenilor. În cazul de față, sau Magdula exagera, sau se petrecea un fapt ieșit din

comun. Neîncrederea administratorului ca și a mea, dealtfel, avea să se spulbere peste cîteva cli-

pe, cînd am ieșit din desișul parcului.

în fața bucătăriei erau strînși, în adevăr, vreo cincisprezece oameni, în picioare, grupați în jurul femeii gata de plecare. Avea la picioare o valiză albastră, cîteva pachete învelite în ziar și Un tablou mare, reprezentînd portretul unei bătrîne. pe care nu mai avusese răgaz să-l împacheteze. Pe figurile celor de față puteau fi citite surpriza și nedumerirea, regretul și îndoiala, o gamă întreagă de stări care-i făcea nehotărîți, incapabili de vreo acțiune.

Bucătăreasa ne-a văzut cînd ajunsesem la cîțiva pași, a avut o tresărire ușoară, și așezîndu-se pe valiză, a început să plîngă potolit.

— Să știi că nu-ți dau voie să pleci ! i-a vorbit

Logan răspicat, oprindu-se alături de dînsa. Bucătă-

reasă ca dumneata nu mai găsesc atît de ușor.

Femeia s-a ridicat în picioare, cu fruntea plecată.

— Dumneata cunoști meserie, a continuat el, și nu vreau să cred că ne lași. Cine să gătească pentru domnii profesori, pentru domnul doctor ? Vrei

să aduc o pacoste care nu știe să facă nimic ?

■— Nu vreau, domnule, a scîncit ea.

— Ești o femeie bună și noi ne-am înțeles,
după
cum au fost împrejurările.

— Sînt o femeie rea, domnule, și vă rog să
mă

iertați pentru toate, a vorbit ea mai departe.
Ier-

tați-mă, domnule doctor și domnule profesor.

— N-a fost nimeni supărat pe dumneata, am
zis
eu.

— Ți-am apreciat întotdeauna bucatele, m-a
completat Tanus Valbunius.

— Of ! Of ! Cît de buni sînteți
dumneavoastră.

Și eu care am chinuit bieteile fete de la
bucătărie

și le-am lovit cu ce-am apucat. Eu, care am
um-

blat cu fel de fel de vorbe. Să știți că n-am
văzut-o

pe nevasta zidarului cu dulgherul și nici cu
băiatul

ăla de la pază, în parc, seara. Numai cu
minciuni

am umblat și cu răutăți.

— Lasă că n-a crezut nimeni, nu-ti face griji din pricina asta, a întrerupt-o un bărbat înalt, pe care l-am bănuît a fi zidarul.

— Of, of ! s-a văicărit iar femeia.

Administratorul a făcut semn unui om să-i ducă valiza în cameră și bucătăreasa s-a luat după el tăcută. Îi urmăream umbletul, atitudinea modestă și nu știam ce să cred. În același timp am observat că toate privirile celor de față erau ațintite asupra mea. Erau priviri pline de uimire și recunoștință.

— Vă mulțumim, domnule doctor, a zis zidarul.

— Să trăiți, vă mulțumim, domnule doctor, l-au imitat ca un ecou alte glasuri.

Logan s-a înclinat adânc, puțin teatral, dar se vedea că era impresionat și sincer.

— Domnule doctor, sînteți un om extraordinar.

Vă datorăm liniștea cu toții.

Furișîndu-se lîngă mine, una dintre fetele de la bucătărie mi-a atins hainele, crezînd că n-o observ.

Alte două femei au făcut același lucru. Mă simțeam

jenat, cu atît mai mult, cu cît eram convins că

nu
influențasem în nici un fel schimbarea
neasteptată
a bucătăresei.

— Dar, oameni buni, eu nu am nici un merit,
am ținut să precizez.

— Dumneavoastră, numai dumneavoastră
vă
datorăm totul, domnule, a hotărât zidarul.

— Nu ştiam cum să mă comport în continuare şi m-am întors spre Tanus Valbunius. Marele savant zîmbea, un zîmbet mai mult ironic, dublat de lumina unei mari satisfacţii. Mi-a înţeles încurcătura, căci a făcut un pas înainte şi a vorbit cu dezin-voltură :E în regulă, domnilor. Doctorul vă mulţumeşte şi apreciază simpatia dumneavoastră.

M-a luat de braţ: şi i-a făcut semn administratorului să ne urmeze. Oamenii s-au dat în lături ca să ne facă loc, şi grupul s-a irosit cu încetul.

Întîmplările din ziua aceea îmi creaseră emoţii şi stări echivoce. Acelaşi lucru îl puteam afirma şi despre administrator. Tanus Valbunius se compor-tase mult mai detaşat decît noi. Cele cîteva ceasuri petrecute împreună, în nişte împrejurări ieşite din comun, ne apropiaseră mult. Trăiam această con-vingere şi sînt sigur că nu numai eu.

Aproape că amurgise. Electricianul castelului dăduse drumul sursei de curent, căci jeturile fîntînilor arteziene s-au colorat dintr-o dată. Tanus

Valbunius s-a așezat pe o bancă și ne-a făcut semn să-l imităm. Cîinii se zbenguiau printre rondurile de flori, unul dintre ei a venit la noi și Logan a în-
ceput să-l mîngîie pe cap.

— Poate că ar fi bine să-l informez și pe dom-
nul Urbo, cînd va veni pe aici, a zis administrazio-
rul. Întîmplarea cu cîinii e destul de curioasă.

N-a zis nimeni nimic cîteva clipe, apoi a vorbit
Tanus Valbunius.

— E o idee, Logan, însă nu te-aș sfătui s-o faci.

— De ce, domnule profesor ?

— S-ar putea ca domnul Urbo să se uite la dumneata ca la un om căruia-i lipsește o doagă și
să se îndoiască de ceea ce ești : un om integru și
devotat. Cum poate crede el întîmplarea ? E o pă-
rere a mea, Logan, și poate un sfat.

— Aveți dreptate, domnule, a răspuns prudent
Logan. Dar ați văzut și dumneavoastră totul. A vă-
zut și domnul doctor și oamenii.

—
— Domnul Max Urban nu va asculta oamenii
dumitale, iar în ceea ce mă privește, nici într-
un

4
caz nu voi confirma un fenomen pe care nu mi
l-am explicat încă.

— Vă înțeleg, domnule profesor, și aveți
drepta-

te. Pe de altă parte mă lăsați să sper că ați
putea

lămuri întîmplarea aceasta neobișnuită.
Dumnea-

voastră stăpîniți știința, puteți realiza
imposibilul,

domnule profesor.

— Poate aș încerca să lămuresc lucrurile,
Logan,

măcar în parte. Nu sînt însă de specialitate și
nu

văd cum aș face-o singur. Doar cu sprijinul
docto-

rului Torres.

Începusem să înțeleg ce urmărește marele
sa-

vant și am răspuns pi'ompt.

— În măsura în care aveți încredere, vă stau
la

dispoziție oricînd, cu toată priceperea mea.

— Sînteți de acord, domnule doctor ? a
întrebat

Logan cu entuziasm.

— E și o datorie pentru mine, am spus.

— Ne va trebui oarecare timp, a intervenit
Ta-

nus Valbunius. Și condiții de lucru.

Administratorul s-a ridicat de pe bancă.
— Cît ține de puterile mele, veți avea totul,
a
zis el. Vreți să vă amenajez o cameră ? Unde
și
cum o doriți ?
— E bun cabinetul medical, a zis Tanus
Valbu-
nius. Dealtfel cred că în cîteva ședințe ne
putem
lămuri. Am să te rog, Logan, să aduci în
cabinet
cîteva mobile din camera mea.

Marele savant nu ⁴prea sta un timp mai îndelungat decît pe un fotoliu anume confecţionat, avînd alături o măsuţă specială. Personal n-aveam prefe-
rinţe de genul acesta. Prima şedinţă de lucru a avut loc a doua zi, la orele zece dimineaţa. Fotoliul domnului Valbunius era prevăzut cu un mecanism simplu, manevrat foarte uşor prin apăsarea unui buton, care îi fixa
speteaza şi braţele în diverse poziţii. Am observat că atunci cînd asculta prefera o poziţie mai mult sau mai puţin orizontală, în funcţie de interesul ce i-l suscitau cele relatate de interlocutor. Măsuţa specială de alături se putea înălţa sau coborî, apropi-
a sau îndepărta de dînsul, astfel încît în permanenţă să-i fie la îndemîină. Erau nelipsite de pe măsuţă cutia cu ţigări, bricheta, ţigaretul special de chihlimbar, ceaşca de cafea, o sticlă cu coniac, de care aproape că nu se atingea. Cele două mobi-
le fuseseră transportate încă de dimineaţă de

către
administrator, care cunoștea toate dichisurile
pro-
fesorului și i le respecta, făcându-și din aceasta
o
preocupare de prim ordin.

Rămas cu marele savant, mă stăpînea o
dublă e-
moție. Mai întâi era sentimentul omului
obișnuit
cărui i se dă o atenție nesperată, umbrat de
emo-
ția vinovatului care nu poate bănuși cum și
încotro
se va orienta judecata ce urmează să i se facă.'
Acum nu mai puteam bănuși scopul exact
pentru
care Tanus Valbunius voise să se afle cu mine
în-
tre patru ochi. Pe de o parte era posibil să
abor-
deze o discuție legată de cîinii
administratorului,'
pe de altă parte putea să mă supună unui
intero-
gatoriu legat de actul meu de spionaj
involuntar.
Persoana profesorului mă intimidă cînd mă
gîn-
deam la ironia lui fină, la valoarea și forța sa
psi-

hică. In același timp¹ mă bizuiam și pe felul
meu
de a fi, întrucît nu mă⁴ știam un om lipsit de
curaj
în împrejurări dificile.

Întîlnirea noastră a început cu o pauză
destul
lungă, în care Tanus Valbunius m-a privit în
per-
manență fără nici o jenă, studiindu-mi probabil
nu
numai fizionomia, dar și trăsăturile întregii
mele
ființe, și fibrele vizibile ale mușchilor, și
îmbracă-
mintea. Ceea ce m-a oprit să nu-l înfrunt a
fost
studiul la care mă supunea era cu totul
îngăduitor,
îmi dădeam seama de lucrul acesta și
încercam
să-l imit, dornic să-i ghicesc gîndurile. în
momen-
tul cînd pe chip i s-a ivit un zîmbet, pe cît de
fa-
vorabil, pe atît de sincer, m-am liniștit.
încordarea
îmi ajunsese la capăt.

— Și acum, domnule Tores, a început el
vorba,
fiindcă ne aflăm față în față și pentru prima
dată
doar noi doi, ți-aș solicita favoarea de a stabili
îm-

preună un echilibru în ceea ce privește cunoștința sau, dacă vrei, prietenia noastră.

Felul de a vorbi îi era, după câte îl cunoscusem, același : degajat, voit întortocheat și puțin ironic.

Am înțeles din prima frază că scopul întâlnirii noastre nu-l constituiau cîinii lui Logan, ci urmă-

rea cu totul altceva. După altă pauză a continuat :

Nu trebuie să te mire pretenția mea, însă am
 ajuns la convingerea că e bine să te cunosc
 mai
 îndeaproape. Nu numai cine ești, dar și cine ai
 fost,
 nu numai ce gîndești și ce faci, dar și ce ai de
 gînd
 să faci în viitor. Dumneata, domnule Tores, ai
 avantajul că știi mult mai multe despre mine.
 Mă
 cunoști din lucrări, din tot ce-am dat și te
 socotesc
 destul de inteligent ca să-ți închipui că n-am
 făcut
 altceva în viață în afară de ce-am dat
 omenirii. N-am făcut mai mult pentru că n-am
 avut cînd, ar
 fi fost imposibil pentru un om. în afară de
 aceasta,
 domnule doctor, dumneata știi că și în prezent
 fac
 ceva. Nu mă refer numai la faptul că m-ai zărit
 într-un laborator. în definitiv, ești directorul
 unui
 sanatoriu fantomă și medicul curant al unor
 bol-
 navi fantomă. Aceasta e realitatea, da ?
 — Da, domnule profesor.
 — îmi cer scuze de la început pentru abuzul
 pe
 care-l fac, dacă se poate numi abuz dorința
 mea
 de a te cunoaște. Dacă privirile noastre nu s-ar
 fi

întîlnit printr-o fereastră destul de obscură a
aces-
tui castel, n-aş fi avut nici un drept. Eşti de
ace-
eaşi părere ?

— Fără îndoială, domnule profesor.

— Să nu mă crezi pisălog, fiindcă nu sînt.

Spre
deosebire de alte vieţuitoare, omul este robul
in-
troducerilor, iar noi sîntem oameni.

— Cred că v-am înţeles perfect, i-am
răspuns,
şi mă voi strădui să vă răspund, cu atît mai
mult
cu cît conştiinţa mă obligă să o fac.

Am început prin a-i mărturisi că văzusem
lumi-
na zilei în familia unor funcţionari, că am avut
o
copilărie obişnuită, pînă cînd părinţii mei au
pierit
în dezastrul războiului. Insistînd asupra
acestui
scurt, dar hotărîtor moment din viaţa mea, l-
am
observat de-a dreptul mişcat, privindu-mă cu
milă
şi compătimire. Mai departe mi-am depănat
poves-
tea adolescenţei, a tinereţii mele, dar, spre
surprin-
derea mea, fotoliul manevrat de savant căpăta
tot

mai mult poziția orizontală. Se vede că
trecutul
meu zbuciumat nu-l impresiona prea mult,
poate
că ascultase sau citise sute de biografii
asemănă-
toare, sau poate că el însuși străbătuse niște
decenii

de umilință și chin. A apăsât pe batonul mecanis-
mului cu care era prevăzut fotoliul și a revenit în
poziția verticală numai atunci când am început să-i relatez discuția cu ministrul sănătății publice.
Î-am reprodus exact, cuvînt cu cuvînt, atît cît îmi
îngăduia memoria, fiecare frază rostită de minis-
tru și de domnul Max Urbo, în întîlnirea de la cas-
tel. Mai mult, i-am descris toate stările prin care
trecusem, revoltă împotriva mea însumi, împreru-
rarea în care a trebuit să escaladez fereastra și în-
tîmplarea care mă pusese ochi în ochi cu dînsul,
prin geamul destul de dosnic al castelului, cum
singur se exprimase. Mă străduisem să nu folosesc
cuvinte în plus care să-l convingă de adevărul fap-
telor și cred că el sesizase lucrul acesta și-l apre-
ciase.

Vorbisem cam un ceas, fără întrerupere, după
care a urmat din nou o pauză asemenea
acelora
în care se hotărăște un verdict. Marele savant

și-a
părăsit fotoliul, a început să umble prin
încăpere
cu bărbia în palmă, dînd gîndurilor frîu liber
prin
gesturi, fără să țină seama de prezența și
starea
mea. La un moment dat s-a oprit și mi-a pus
pal-
ma pe umăr.

— E în regulă, doctore Tores, a zis el. Un
singur
lucru nu mi-ai spus. Iubești oamenii ?

Am rămas surprins, nu înțelegeam de ce
tocmai
el îmi punea asemenea întrebare. Nu-i puteam
da
decît un singur răspuns, care era și adevărul :

— Li iubesc, domnule profesor, dar eu
personal
nu pot face nimic pentru ei.

Mi-a prins privirea și cîteva clipe m-am simțit despersonalizat, ca într-o stare de hipnoză.— Da, a zis apoi, așezîndu-se pe fotoliu. Da ! și a repetat de cîteva ori această afirmație. Și acum, doctore Tores, ascultă-mă cu atenție. Vreau să-ți mărturisesc, la rindul meu, cîteva lucruri pe care uu le cunoști. Acest fals sanatoriu, al cărui director ești, a luat ființă la cererea mea, domnul Max Urbo s-a conformat unor pretenții formulate de mine, căci după cîte ai înțeles, aici se lucrează ceva.

— De ce v-ați izolat, domnule profesor ? am întrebat.

— Pentru ca nimeni să nu afle ce se lucrează.

— Și de ce era nevoie să vă internați într-un sanatoriu ?

— Pentru ca nimeni să nu știe că Tanus Valbunius lucrează la ceva. Sănătos fiind, Valbunius lucrează și, lucrînd, sînt destui care ar dori să afle

ce anume urmărește. E limpede, nu ?

— Da, domnule profesor.

— Mai ai vi'eo nedumerire ? Pentru că vreau să știi totul.

— Cu dumneavoastră mai lucrează doi

oameni.

Sau, poate, mă înșel ?

— Te înșeli. Un singur om, un tânăr chimist
mă

ajută în laborator. El însă nu bănuiește mai
mult

decit dumneata ce vreau să realizez. Al doilea
tî-

năr se află aici să-mi asigure, cît de cît,
securita-

tea.

— Mai e și Logan.

■— Logan știe că trebuie să tacă, adică
exact

ce
știi și dumneata. Și acum, o ultimă întrebare :
ce

crezi că se lucrează aici ?

I-am răspuns din nou cu toată sinceritatea. Din moment ce lucrați pentru domnul Urbo, cred că vreți să realizați o nouă armă. Dumnealui este cel mai mare fabricant de armament din lume.

- Și clacă-i așa, ce părere ai despre mine ?
- Eu vă stimez, domnule profesor.
- Pentru că realizez un mijloc de distrugere

a

omenirii ?

- Nu pentru asta.
- Atunci ?
- Bănuiesc că în cazul oamenilor de știință, al geniilor, pasiunea pentru noi descoperiri întunecă totul.

— Prin urmare, geniile se desprind total de omenire, de ceea ce sînt ei înșiși, oameni. Ești un naiv, doctore Tores, iar ca psihiatru, un nepriceput. Iartă-mă. Continuăm mîine la aceeași oră.' Logan trebuie să afle că în privința cîinilor progresează. La revedere, doctore !

A ieșit pe ușă rîzînd în hohote și nu știam dacă era mai nimerit să mă supăr de felul cum mă trata-tase sau trebuia să-i mulțumesc

— Și va. să zică, doctore Tores, a început vorba
a doua zi Tanus Valbunius, cînd am fost din nou
singuri, va să zică iubești oamenii. îi iubești,
dar

nu poți face nimic pentru ei. *

— Pentru că nu știu ce aș putea face,
domnule
profesor. Năzuiesc să-l ajut pe cel de lîngă
mine,

— un bolnav sau mai mulți și atît. Ca să fiu cu ^{ceva} de folos întregii omeniri ar fi peste puterile mele.

— Dar ai putea contribui cît de cît, doctore.

— Ar trebui să mi se dea prilejul, domnule profesor. Fac parte dintre oamenii obișnuiți, care nu pot întreprinde nimic fără să li se îngăduie.

— Poate că exagerezi, domnule Tores. Exagerezi, în sensul că nici supraoamenii nu pot face ce vor. Pămîntul nostru e un nimic, și în același timp e enorm pentru a-1 putea disciplina în vreun fel.

Și totuși trebuie încercat.

— Cum, domnule profesor ? Prin cine, prin ce ?

— Prin știință. Eu sînt hotărît s-o fac, doctore Tores.

— Cum ? Mă iertați că repet întrebarea ? Cu ajutorul armei la care lucrați ?

— Întocmai.

— Distrugînd ?

— Da.

L-am privit înspăimîntat. Una era ca un savant să lucreze la o armă de distrugere, într-un

anume
complex de împrejurări, sau poate de nevoie, și
alta era s-o realizeze din propriu imbold,
pentru
distrugerea oamenilor în genere. Simțeam că
toate
bunele gânduri ce le nutrisem pînă atunci
pentru
marele savant se iroseau încet, clipă de clipă. Îl
priveam și-i vedeam pe chip amprenta unei
îndîr-
jiri extraordinare, atît de luminoasă, încît nu-
mi
venea a crede că omul acela se putea gândi la
dis-
trugere-. Și totuși, așa era, el singur o
afirmase. La
ce bun voise să știe dacă eu iubesc sau nu
omeni-
rea. din moment ce el era gata s-o distrugă ?

înfruntându-1, groaza din inimă mi se transformă cu încetul în dispreț și am impresia că Tanus

Valbunius a înțeles starea prin care treceam.

— O clipă, doctore Tores, nu te pripi. Dumneata vei fi colaboratorul meu apropiat în ceea ce

vreau să fac. Și te-am ales pe dumneata pentru că n-am timp să caut pe un altul și nu pot găsi atât de ușor un om cinstit și curajos, înțelept și drept.

Eram uluit.

— Nu înțeleg pentru ce aveți nevoie de un astfel de om.

— Vei înțelege, doctore.

Nu-1 văzusem niciodată emoționat. Acum era transfigurat. Așteptam în tăcere, cuprins de îndoielă și curiozitate.

— Da, doctore Tores, a început el să mi se detăinuie. Mă aflu într-o situație dificilă, dar nu greu

de trecut. Am nevoie de dumneata, după cum omenirea are nevoie de descoperirea mea. Și acum

ascultă-mă : am găsit ceva extraordinar, doctore

Tores. Nu e totul perfecționat și n-am ce-mi tre-

buie. Dar mai întâi vreau să-ți mărturisesc

unele
lucruri. înainte de a mă apuca să perfecționez
a-
ceastă descoperire, mi-am dat seama că-mi
trebuie
multe : bani, condiții de lucru, un laborator
spe-
cial, un loc retras ca acesta și multe altele. N-
aveam
de unde să le iau. în această situație m-am dus
la
domnul Max Urbo, l-am anunțat că sînt pe cale
să realizez o armă necunoscută, formidabilă, și
i-am cerut toate de cîte aveam nevoie.
Bineînțeles
că el a fost bucuros să mi le ofere. Adevărul
este
că eu nu lucrez la ceea ce crede domnul Urbo,
ci
la cu totul altceva, înțelegi, doctore ?

—
 — Da, domnule profesor.
 — Dumneata ce părere ai despre oameni ?
 Crezi
 că există oameni buni și oameni răi ?
 — Nu, nu cred asta, domnule profesor.
 Același
 individ este și bun și rău. Numai că la unii
 predo-
 mină trăsăturile de caracter pozitive, la alții
 cele
 negative.
 — Perfect, doctore. Eu am găsit
 posibilitatea de
 a suspenda trăsăturile negative ale spiritului
 uman.
 — Nu vă înțeleg.
 — Am descoperit mijlocul de a face pe
 oameni
 numai buni. Aceasta este arma de care-ți
 vorbeam.
 Descoperirea pe care mă străduiesc s-o pun în
 apli-
 care este o armă de distrugere a răului.
 — Dar e nemaipomenit, domnule profesor !
 — E, într-adevăr, nemaipomenit.
 Mărturisirea marelui savant mi-ar fi părut de
 necrezut dacă n-aș fi făcut imediat o asociație.
 — Acum îmi explic întâmplarea cu câinii lui
 Logan, am zis. Secretul era la dumneavoastră.
 Ta-
 nus Valbunius a zîmbit. Și transformarea
 bruscă a
 bucătăresei, am adăugat.

— Exact. Și dacă ești curios, doctore, totul se datorește unei întâmplări. Cu doi ani în urmă am făcut o călătorie într-o insulă, nu prea departe, în largul oceanului. Acolo am dat peste o rocă în care se afla acest nou element, pe care eu îl folosesc pentru distrugerea răulfli.

— Și cum procedați, domnule profesor ?

— Aplicându-1 pe filamentul unui bec electric, odată cu lumina sînt emise și radiațiile lui. Ai observat cînd am fotografiat-o pe bucătăreasă ?

— Da, și m-am întrebat de ce folosiți blitzul pentru că era destulă lumină afară. Numai așa se poate acționa. Becurile electrice, reflectoarele, aparatele de fotografiat cu blitz

și așa mai departe pot fi mijloace de a acționa în acest sens asupra ființelor. Cu o singură condiție : ca pe filamentul respectiv să fie fixată o infimă cantitate din acest element.

— I-ați dat și o denumire, domnule profesor ?

— Da. O denumire simbolică ; de la anima-suflet, i-am zis animoni.

Cele aflate în ultima jumătate de ceas erau în adevăr extraordinare.

— Credeți că vă pot fi de vreun folos ? l-am întrebat.

— Sînt convins. Roca din care am extras animoni se găsește numai pe insula de care ți-am povestit.

Am făcut un gest de nedumerire. El mi-a fixat privirea, a înclinat de cîteva ori capul, întărindu-și

în felul acesta afirmația, și a continuat :

— Este întocmai așa. Acolo, acum cîteva secole a căzut un meteorit. în compoziția lui, pe lîngă o

seamă de elemente existente și pe Terra, am des-
coperit și acest transuranian, căruia i-am dat nu-
mele de animoniu.

— Ce timp de înjumătățire are animoniul, ați aflat ?

— Cîteva mii de ani... Problema este alta, doctore. Am nevoie de mai multă rocă din care să extrag animoniul.

— Și n-o aveți ?

— Am avut puțină. Acum doi ani, cînd m-am întors de pe insulă, am luat doar cît s-o cercetez și să experimentez. Nu-i cunoșteam proprietățile, nu bănuiam că voi face această uimitoare desco-

— perire. Cineva trebuie să-mi aducă o cantitate mai mare de rocă și acela nu poate fi decât doctorul John Tores.

— O voi aduce, domnule profesor.

— Eu nu pot pleca, Max Urbo m-ar suspecta dacă aş părăsi castelul înainte de a-i oferi arma

pe care o aşteaptă. Ştiu că dumneata ai libertatea

să pleci cinci zile. Timpul acesta îţi va fi de ajuns

pînă la insulă şi îndărăt. Îţi voi da toate indicaţiile,

tot sprijinul material... Deocamdată am să-ţi încredinţez un document din care vei înţelege cum

am ajuns la descoperirea animoniului.

Am întins mîna să primesc o mapă de piele de

mărimea unui caiet de şcoală pe care marele sa-

vant o adusese cu dînsul fără a-mi spune ce anume

era. Aveam de gînd s-o desfac chiar atunci.

— Nu e nevoie şi nu e timp, m-a oprit Valbunius. Închide-te la noapte în cameră şi citeşte în

linişte. Acum să ieşim în parc şi să-l chemăm pe

Logan ca să-i explici de ce i s-au îmblînzit cîinii

într-o singură noapte. I-ai pregătit un răspuns ?

— Da, domnule profesor. Am găsit o explicație care cred că-1 va mulțumi.

În ultimele zile nu mă întâlnisem cu administratorul decît în treacăt ; nu mă întrebase nimic re-

feritor la căutările noastre și nici eu nu-i spuseseam

ceva. Se vedea însă că este nerăbdător să ajungem

la un rezultat în dezlegarea enigmei.

Comportarea

cîinilor prezenta pentru el același interes ca la început.

În timp ce coboram treptele castelului, începusem să-i expun profesorului răspunsul

pregătit.

N-am continuat pînă la capăt. Din cealaltă aripă

clădirii ieșea administratorul, ca și cum ne-ar fi

așteptat, iar Tanus Valbunius i-a făcut semn
să **se**

apropie.

— în sfârșit, putem sta de vorbă, Logan, i-a strigat de departe.

Administratorul era emoționat și nerăbdător. Ne-a declarat că de când se știa nu fusese zbuciu-
mat ca în ultimele zile.

— Vei rămîne într-un fel deziluzionat, domnule

Logan, am început eu, pentru că n-a fost nici o

minune la mijloc.

— Dar ceva a fost, domnule doctor.

Tanus Valbunius a izbucnit în rîs și l-a bătut pe umăr. Vedeam că se distra pe seama bietului

om, căruia aveam să-i ofer niște explicații false,

garantate de un medic psihiatru și de cel mai cu-

noscut om de știință în domeniul chimiei și fizicii.

— Geva s-a întîmplat, Logan. cu cîinii dumitale,

a zis savantul. Domnul doctor Tores nu dă importanță faptului, deși ne-am bătut capul atîtea zile.

— Da, a fost în adevăr greu de aflat cauza, am zis și eu.

— • Vă ascult, domnule doctor.
— Dumneata, am continuat, hrănești cîinii.
după
cîte am văzut, și cu pește oceanic.
— Da, a confirmat elj le place foarte mult.
— Tocmai de aici a pornit totul. În untura
de
pește există o substanță care în cantități mari
ac-
ționează asupra glandelor endocrine...
— O clipă, doctore, m-a oprit Tanus
Valbunius.
Dă-mi voie să-i vorbesc omului despre rolul
glandelor endocrine în organism ca să înțeleagă
mai
bine fenomenul.
Am ascultat împreună cu Logan aproape o **ju-**
mătate de oră o expunere pe cît de clară, pe
atît

de convingătoare, încît totul părea verosimil. Ori-cum, administratorul s-a declarat nu numai mul-țumit de explicații, cît mai ales măgulit de efortul depus de noi pentru a-i satisface o curiozitate care-l chinase.

Seara, rămas singur, în cameră, am deschis ma-pa primită de la Tanus Valbunius și am început să citesc. Dintr-o scurtă însemnare, scrisă de mîna savantului la început, am înțeles că găsise manuscrisul printre obiectele de familie ale unui locuitor de pe insula vizitată de el, obiecte care se păstrau cu sfințenie de la o generație la alta. Insularul nu știa cîte generații îl avuseseră înaintea lui, nu-i cunoștea valoarea. Din spusele bătrînilor, caietul rămăsese de la un bărbat debarcat pe pămîntul lor

dintr-un vas necunoscut și lăsat acolo pentru
tot-
deauna.

Paginile următoare, care erau de fapt niște însemnări, aveau să-mi dezvăluie atît destinul celui bărbat, izolat de lumea lui pe insulă, cît și însemnătatea manuscrisului pentru descoperirea făcută de Tanus Valbunius și pentru întreaga omenire, însemnările nu erau datate. Scrise cu creionul, cu niște trăsături care trădau un caracter energic, ele dezvăluiau gîndurile și faptele autorului, în fraze scurte și uneori eliptice. Se vedea, dealtfel, că cel ce-și notase fragmentar viața de pe insulă n-o făcuse pentru posteritate ci din plictiseală sau din dorința unui exercițiu.

„În prima zi am trăit ceasuri de groază — îmi începea el însemnările. Eram singur pe țarm, părăsit de ai mei, părăsit de curajul meu înnăscut și de orice sentiment omenesc. Mă gîndeam la moarte și atît. O vedeam în insularii care-mi dădeau ocol, fără să se apropie. De ce nu se apropie ? îmi pregătesc moartea ? Oare cum mă vor ucide ? Către seară, m-am mișcat din loc și totărit să-mi

grăbesc
sfârșitul. Insularii s-au retras cu încetul. Am
îna-
intat, am mers un kilometru, apoi doi. Ei se
fereau
de mine, iar eu eram îngrozit de ei.

Distrus și indiferent, m-am culcat pe o
stîncă, în
coasta satului. A doua zi m-am trezit cu
soarele
în ochi și am privit în jos. Ei se aflau în
preajmă,
mă urmăreau cu privirile. Uimit la culme, m-
am
ridicat. Nu mă omorîseră, nu-mi clintiseră nici
un
fir de păr, deși dormisem o noapte întreagă
singur
pe stînci, fără apărare. Nu-mi făcuseră nici un
rău.

Oare se temeau de mine ? Era uluitor. Unul
dintre
ei mi-a făcut un semn. I-am privit atent și i-am
văzut pe cei mai mulți zîmbindu-mi. De ce-mi
zîmbeau ? Îmi căutau prietenia ? Atunci m-am
ridicat și am început să arunc tot ce aveam
asupra
mea. N-aveam cine știe ce. Ai mei, care mă
alun-
gaseră pe insulă, nu-mi lăsaseră mare lucru.
Am
aruncat tot, pînă și haina, și le-am făcui? semn
că
sînt un om pașnic, dornic să rămîn liniștit pe

insu-
lă. Ei s-au apropiat și, binevoitori, mi-au cules
lucrurile și mi le-au înapoiat. Acesta a fost
începu-
tul prieteniei mele cu insularii..."

În continuare, autorul însemnărilor nota o
sea-
mă de mici întâmplări din care se vedea efortul
lo-

cuitorilor insulei de a-i oferi cele mai bune condi-
ții de viață. Casele satului erau construite din les-
pezi de piatră, cu podeaua mult sub nivelul pământului. Fie dintr-un sentiment de nesiguranță,
fie din dorința de a nu abuza de ospitalitatea lor,-
și-a ales ca locuință o peșteră apropiată de marginea satului, pe care și-a amenajat-o în câteva săptămîni.

..N-am gîndit niciodată — scria el mai departe
— că pe pămînt pot fi oameni atît de buni. Am re-
fuzat să locuiesc în casele lor. M-au rugat mulți și
mi-au arătat interioarele lor simple. Am preferat
peștera aceasta minunată. îmi plac aceste patru
coloane albe, făurite parcă de un arhitect. Patru
coloane ?j.lbe, ca de marmură, care împodobesc
peștera. Numai ele sînt albe, un alb-siniliu, restul
stîncii e brun“.

Am transcris acest fragment pentru că el descria exact locul unde trebuia să ajung peste câteva

zile. Manuscrisul este o lectură extrem de
interesantă, însă nu-mi voi îngădui să transcriu decât
acele pasaje care l-au condus pe Tanus
Valbunius
la marea sa descoperire, subliniate și de
dînsul.

„Insularii sînt niște oameni de o bunătate
neobișnuită. Eu însumi am devenit bun alături de
dînșii.’

Stau astăzi și mă gîndesc de unde atîta
vanitate îmi
stăpînea ființa pînă atunci ? Azi nu-1 mai
înțeleg
pe cel care am fost. Trăiesc o liniște deosebită
între frații mei de pe insulă”.

Subliniez încă o dată că fragmentele de față n-au continuitate, ele sînt scrise la intervale de timp diferite, intervale de luni sau poate de ani și nu urmăresc să redea viața autorului lor. „N-am primit să fiu șeful oficial al satului, cum mi s-a propus. Oamenii îmi apreciază mult cunoștințele, nu fac nimic pînă nu mă întreabă. Au realizat lucruri frumoase îndrumați de mine”.

„Insula e vizitată rar de vapoare”.

„Astăzi mi s-a spus că un vas e pe cale să acosteze. Am recunoscut pavilionul țării mele și mă așteptam la această vizită. Așteptam iertarea sau condamnarea la moarte. Urmat de insulari, am înțîmpinat delegatul regelui. El s-a bucurat că mă vede, că nu-i scăpasem, și m-a invitat pe vapor. Trebuia să fiu executat în țară. L-am rugat să-mi îngăduie a lua cîteva amintiri din peșteră și el a mers împreună cu mine. Nu știu de ce, dar numai după cîteva minute, cît a privit peștera, coloanele albe, s-a schimbat deodată. Mi-a declarat că nu mai e în stare să execute ordinul primit, adică transportarea mea pentru a fi executat. N-am în-

teles nimic. A plecat cu vaporul în patrie fără să mă ia cu el". -

„Astăzi a sosit același vas cu alt trimis al regelui.

Nu m-am mai dus la țărm, am rămas în peșteră.'

Trimisul a intrat urmat de soldați și m-a somat să

ies. M-am ridicat să-mi adun lucrurile. Scurtă vreme după aceea, mă aflu în drum spre țărm.

Trimisul regelui mi-a zâmbit cu prietenie, m-a în-

trebat dacă vreau totuși să-l urmez. Preferam, bineînțeles, să rămân pe insulă și i-am mărturisit

gîndul meu. Nu voia să mă forțeze la un drum către moarte, dar se temea că va fi executat pen-

tru neîndeplinirea ordinului. I-am sugerat lui și ostașilor care-l însoțiseră în peșteră să spună în

țară că mă opusesem plecării și căzusem străpuns

de o sabie. Ostașii regelui au înțeles că e cel mai

bun lucru cc~l au de făcut. Ne-am despărțit prietenii".

„Un vas de pirați a acostat la țărmul nostru. Avea la bord optzeci de copii răpiți. Nu știu unde aveau de gând să-i ducă. Ne-au cerut apă și hrană, ne-au amenințat. Îndemnat de un gând tainic, nu-mai al meu, l-am invitat pe șeful piraților în peșteră. I-am vorbit doar câteva cuvinte. S-a încrunțat, a rămas apoi pe gânduri și mi-a dat dreptate."

„Au rămas pe insulă aproape o săptămână, insularii și pirații au devenit prieteni. După o săptămână vasul a făcut cale îtoarsă pentru a duce copiii în regiunea de unde fuseseră răpiți".

„Sînt convins că această insulă este Țara bună-tății. a înțelepciunii. Păcat că e atît de mică, atît de săracă și neluată în seamă de nimeni. Mă aflu de treizeci de ani cu frații mei, insularii, și nicio-dată nu mi-a părut rău după lumea care m-a expulzat. Acolo n-aș fi. înțeles nimic din cîte înțeleg

acum despre oameni, ~~de~~ despre viață".

Manuscrisul conținea cam o sută patruzeci de

pagini și se isprăvea cu următorul pasaj :

„Dacă

n-aș fi un osîndit. m-aș întoarce în lumea mea,
m-aș folosi de puterea și averea mea pentru
binele

omului. Acum aș ști să fac acest lucru".

Am închis mapa de piele cu un profund
senti-
ment de tristețe pentru autorul acestor pagini
și,
mai mult, pentru destinul omului în genere.
Desi-
gur că Tanus Valbunius avusese noroc nu
numai
că intrase în posesia manuscrisului, ci și
pentru că,
datorită geniului său științific, descoperise
animo-
niul, pe care avea să-l pună în slujba biete
ome-
niri, bîntuită de ură de-a lungul atîtor
milenii. Mă pregăteam de drum, mai aveam
cîteva zile
pînă la plecare cînd un fapt neprevăzut ne-a
făcut
să renunțăm la deplasarea mea în insulă. într-
o
seară, după ce mă plimbasem o vreme în
preajma
lacului mă apropiam încet de castel. Soarele
cobo-
rîse sub vîrfurile arborilor și razele lui
răzbeau cu
greu prin frunziș. în fața treptelor de la
intrare,
l-am văzut pe Tanus Valbunius stînd locului, cu
mîinile la spate, și cum privea spre vatra de

i?

jăraric

rostogolită spre apus, părea o statuie.

Pe măsură ce mă apropiam de el, îi deslușeam

pe chip o preocupare intensă.

— Te așteptam, doctore, a zis el când am ajuns alături.

Cîteva clipe a rămas în aceeași poziție, neclintit,

ca și cum ar fi avut să-mi comunice o veste proastă, care mă privea direct, și nu găsea cuvin-

tele cele mai potrivite. A continuat totuși cu un

ton de parcă nu era nimeni de față.

— Sînt nevoit să joc totul pe o singui'ă carte,

altfel nu voi mai avea sorți de izbîndă.

— Nu vă înțeleg.

— Scuză-mi incoerența, a zîmbit el, voiam să-ți spun altceva. Voiam să-ți spun că deocam-

dată nu mai e nevoie să pleci. Adică nu se mai poate.

— S-a întîmplat ceva ?

Max Urbo mi-a telegrafiat că va fi aici peste cîteva zile. Va fi aici și-mi va cere să-i prezint arma la care am lucrat. De cînd am primit telegrama, mă gîndesc la cc-asul în care mă voi afla

față în față cu această forță extraordinară.

— Vă pot fi de vreun folos, domnule profesor ?

— Da, doctore. N-am trăit niciodată ca acum

sentimentul singurătății. O viață întreagă am cre-

zut că cei mai buni prieteni îmi sînt ideile, formu-

lele, scopurile științifice pe care le Urmăream, munca mea. Îmi dau seama acum că nimic nu poate înlocui căldura sufletului uman, atașamen-

tul semenilor apropiați. Mă înțelegi, doctore Tores ? Am iubit și iubesc oamenii, dar am făcut-o

ca un grădinar pasionat în strădania lui de a-și îngriji florile cît mai bine. Acum, eu însumi am nevoie de dragoste, de sprijin moral. Am să te rog

să rămîi lângă mine tot timpul, doctore. Va trebui

să-l înfruntăm împreună pe Max Urbo, va trebui

să încercăm totul.

Nu-mi dădeam seama dacă Tanus Valbunius își

făcuse un plan de acțiune. Sentimentul pe care mi-l treziseră cuvintele lui era unul de dăruire și

încredere în izbînda noastră. Cred că
profesorul i?
mi-a citit în ochi acest sentiment care mă
copleșea
în clipele acelea, pentru că mi-a zîmbit cu
oarecare
recunoștință. Am plecat alături apoi, pe una
dintre
alei. îndepărtîndu-ne în adîncul parcului
cuprins
de am urs.

*

Aşa cum anunţase prin telegramă, domnul Max Urbo a sosit la castel în ziua stabilită. Se întune-case cam de jumătate de oră, şi administratorul dăduse dispoziţie electricianului să aprindă toate lampadarele, felinarele fixe, becurile colorate din-tre boschete, fântînile arteziene. Mă aflu în faţa castelului, împreună cu Tanus Valbunius şi cu Logan, când maşina marelui fabricant de armament a oprit la câţiva metri de noi. Eram desigur emoţionaţi.

Portiera maşinii s-a deschis şi m-am surprins din nou minunându-mă de statura zveltă, de dinamismul şi ţinuta sportivă a lui Max Urbo. Lângă mine, Tanus Valbunius aştepta într-o atitudine rigidă, vecină cu îndârjirea.

— Bună seara, domnilor ! a zis Max Urbo, oprindu-se pentru o clipă în faţa noastră. Ne-a privit în treacăt şi imediat a pornit mai departe, spre intrarea castelului, adresându-se savantului :
Aţi primit telegrama ?

— Da, domnule Urbo, vă aşteptam.

Îl încadrasem între noi şi-l însoţeam liniştit,

în
vreme ce Logan, care nu fusese invitat de
nimeni

să plece de lângă mașină, rămăsese cu șoferul.

•— Unde am putea sta de vorbă, domnule
pro-

fesor ? a întrebat Max Urbo când am ajuns în
fața

intrării unde era locuința mea.

— Aici, domnule. Vă rog să urcați treptele !

— De ce aici ?

— Am să vă explic, domnule Urbo.

Stăpînul castelului s-a oprit și parcă de-abia
a-

tunci a observat prezența mea alături.

— Ce faci, doctore Tores ? a întrebat apoi
pu-

nînd piciorul pe prima treaptă.

— Vă mulțumesc, domnule. În ceea ce mă
pri-

vește totul e m ordine.

Se vedea că era uimit nu numai că fusese
invi-

tat într-un alt loc decît acolo unde lucra
savantul,

dar și pentru că eu mă aflam în preajmă, ceea
ce

n-avea nici un rost dacă ținem seama de scopul

întrevederii lui cu profesorul. Am ajuns în holul castelului, și Tanus Valbunius a deschis ușa cabinetului medical, îndemnându-ne cu un gest larg al brațului, aproape teatral :

— Pofțiți !

Uimit, Max Urbo a ridicat din sprâncene, apoi, stăpin pe sine, hotărît să spulbere impresia propriei ezitări, a pășit în cabinetul luminat de un singur bec mare, atârnat de mijlocul tavanului. Și-a rotit privirea peste aparaturile simple, peste rafturile cu medicamente și celelalte mobile, pentru ca să-l fixeze în cele din urmă pe Tanus Valbunius, cu un început de reproș.

— Putem lua loc, domnule ? a întrebat acesta cu un ton de o imperceptibilă zeflemea.

— Da, bineînțeles, domnule profesor, a răspuns Max Urbo, așezându-se într-un fotoliu. Probabil că aveți să-mi comunicați ceva deosebit, a continuat el, de vreme ce vă aflați amândoi cu mine, fără să-mi fi exprimat această dorință în prealabil.

— Avem să vă comunicăm exact ceea ce ați vrut să aflați deplasându-vă la castel, i-a răspuns savantul.

— Poftim ? s-a mirat Max Urbo. Atunci de ce aici ?

— E încăperea mai mică, domnule, și pentru scopurile noastre era cea mai potrivită.

— Tot nu înțeleg, domnule profesor. De ce nu

vă aflați singur cu mine ?

— Am să vă explic, domnule Urbo.

Eu ocupasem loc la micul birou de unde îmi ascultam pacienții când le acordam consultații, iar profesorul ocupase al doilea fotoliu în fața lui Max

Urbo. Mă stăpînea o stare de teribilă încordare, așteptam începutul celei mai dificile discuții. Înfruntarea a două forțe potrivnice, conștient însă și hotărît să intervin nu numai cu convingerea de care eram pătruns, dar și cu ființa mea totală. Ceasul pe care-l trăiam putea fi hotărîtor în lupta noastră de a face să triumfe binele în lume, era sortit să schimbe însuși destinul omenirii. În cele câteva clipe grele, de o liniște apăsătoare, îmi auzeam bătăile inimii și-mi simțeam zvîcnetul sîncere-luî la tîmple.

— Ascult explicațiile dumneavoastră, a rupt tăcerea Max Urbo.

Profesorul s-a mișcat pe fotoliu, și-a privit deschis adversarul și i-a zîmbit larg.

— îmi cer scuze, domnule Urbo, dacă nu voi putea da dovadă în discuția cu dumneavoastră de oarecare tact sau. dacă vreți, de diplomație verbală, cum ar fi și firesc uneori. Dar eu o voi

face
pentru că nu mă pricep și cred că nici n-ar
avea
rost. Vă voi relata o stare de fapt și vă voi
solicita,'
domnule Urbo. într-o acțiune uriașă, mai
intere-
santă chiar decît vă puteți închipui.

— Vă ascult cu interes.

— în primul rînd, domnule Urbo, faptul că
doc-
torul se află împreună cu noi îl veți înțelege
din
întreaga expunere, încît îmi veți îngădui să nu
vă
răpesc timpul cu explicarea acestei prezențe.
Sîn-
teți de acord ?

— Continuați, a bombănit Max Urbo, din ce
în
ce mai uimit.

— în al doilea rînd îngăduiți-mi să vă
scutesc
de orice fel de introducere și să intru de-a
dreptul
în problemă.

— Continuați.

—
— Am semnat un contract cu dumneavoastră, care preciza că în schimbul unor condiții de lucru și al unor subvenții mă oblig să lucrez la o descoperire, la crearea unei arme de distrugere, care să fie proprietatea firmei Max Urbo, urmînd să fiu retribuit după aceea, în urma unei înțelegeri între noi doi.

— întocmai.

— Sînt în măsură, domnule Max Urbo, să vă anunț că, în ceea ce mă privește, clauzele contractului au fost respectate. Astăzi, la data fixată de dumneavoastră, vă pot face prezentarea descoperirii mele.

— O clipă, domnule profesor. Nu m-am îndoit hiciodată că nu veți fi capabil să respectați contractul. Singurul lucru care mă miră este că dumneavoastră ați făcut o chestiune publică dintr-un secret care trebuia să rămînă numai al nostru.

— Aparent aveți dreptate, faptul însă e consumat. Doctorul Tores știe despre ce este vorba.

— Te pomenești că au aflat și alții...

— Nu. E singurul.

— în cazul acesta continuați.

— Vă mulțumesc. Descoperirea la care am ajuns se bizuie, domnule Urbo, pe un nou element, căruia i-am spus animoniu.

În fraze clare, concise, marele Valbunius a început să-și prezinte noul element, metodele de acti-

vare și efectul radiațiilor lui asupra oamenilor.

Cu-

noșteam perfect toate acestea, însă profesorul vorbea cu atîta convingere, cu atîta căldură încît fie-

care frază mi se părea nouă, fiecare cuvînt mi se

părea un vers dintr-un mare poem, pe care nu-

1

scrisesse și nu avea să-l scrie nimeni, niciodată.

Îl

pîndeam între timp pe Max Urbo și mă uimea
de
cîtă stăpînire de sine poate să dea dovadă un
om,
cît sînge rece, cîtă siguranță și ură stăpînită
putea
ascunde într-un zîmbet ușor ironic.

18

Cît a vorbit marele savant, acestui domn,
Max

Urbo, cu o voință nemaîntîlnită, nu i s-a clintit
fără control nici un mușchi ; el nu a făcut nici

o
mișcare fără rost, neputîndu-i ghici
frămîntarea

decît întîmplător, după strălucirea ochilor.

Faptul

m-a uimit cu atît mai mult cu cît nici timbrul
vocii

nu-i era altul atunci cînd l-am auzit zicînd :

— Perfect, domnule profesor. Totul e
perfect.

Numai că era prevăzut în contract ca dumneavoastră să realizați o armă de distrugere.

— întocmai, domnule Urbo, a fost de acord
profesorul.

— Și ?

— Dacă-mi amintesc bine, vă redau textual :
'„Profesorul Tanus Valbunius se obligă să
realizeze

o armă de distrugere totală sau parțială a

psihicu-
lui uman“. Sper că m-am ținut de cuvânt,
întrucât
arma la care am lucrat distruge în adevăr o
parte
din sufletul omului. Distruge răul, domnule
Urbo,
și probabil că acest amănunt nu vă încântă.
— Da, acest amănunt nu mă încântă.

Bănuiam, domnule, însă nu am ce să mai fac. Sînt mulțumit că m-am achitat de acest contract în care nu se prevede, de altfel, nici cît, nici ce a-
nume să fie distrus din psihicul uman.

— Da, nu se prevede, dar am putea discuta se-
rios, domnule profesor. Dumneavoastră vă dați seama că pentru mine această descoperire înseamnă ruina ?

— Nu.

— Nu vă dați seama că într-o lume cu oameni buni nu mai există războaie ?

— Ba da.

— Dacă vă dați seama, domnule profesor, cum ați putut lucra la o descoperire care va duce la desființarea războaielor, folosind bunăvoința și fondurile unui fabricant de armament ?

— Aici aveți dreptate, domnule Urbo. Era singurul lucru de care mă temeam : reproșul dumneavoastră îndreptățit. Nu trebuia să apelez la sprijinul dumneavoastră, ci la al altuia.

— Perfect, domnule profesor. Mă bucur, în primul rînd că recunoașteți abuzul săvîrșit. Vă voi acorda de aceea bunăvoința mea în continuare și stima de care v-ați bucurat pînă acum. Vă voi cumpăra, totuși, descoperirea.

- Pentru ce ?
- Pentru a fi distrusă, bineînțeles.
- Nu, domnule Urbo
- Poftim ?

■— Nu ! Am spus nu !

Tot calmul aparent al marelui fabricant s-a irosit într-o clipă, toată ura și nervii struniți cu atîta voință s-au dezlănțuit deodată. Max Urbo s-a ridicat în picioare, roșu la chip, cu vinele gîtului brusc pronunțate, cu pumnii strînși, aplecîndu-se spre Tanus Valbunius. ,

— Ai înnebunit, profesore Valbunius ? Ca lovit

în creștet, a privit în jur, a dat cu ochii de mine. Dumneata ce ai de spus ?

— Ca medic psihiatru, vă sfătuiesc să vă calmați, domnule !

L-am văzut prăbușindu-se în fotoliu, înfrînt, vă-

dit rușinat de ieșirea lui nechibzuită.

— Oricum, a bombănit după un timp, dacă voi

ieși teafăr de aici, bănuiesc că știți ce vă așteaptă...

— Veți ieși perfect teafăr, domnule Urbo, i-a vorbit zîmbind profesorul. Nimeni nu vă va clinti

nici un fir de păr. Vă sfătuiesc însă să vă liniștiți.

Mai avem de vorbit împreună, în măsura în care

veți fi de acord.

Cîteva minute n-a mai zis nimeni nimic. Se au-

zea doar răsuflarea din ee în ce mai regulată, mai

liniștită, a lui Max Urbo. Il vedeam din profil și trăiam un sentiment echivoc pentru acest om tînăr,

cu o înfățișare atît de atrăgătoare, energic, genial

poate în conducerea bătlăiilor lui financiare, dar

atît de opus ca preocupări nouă, cu concepții atît

de diferite de cele nutrite de noi, de idealurile

noastre. Fața îi devenise acum palidă, cu
pomeții
ușor aprinși, privirea calmă, pierdută, încât
păi'ea
un adolescent timid pus în încurcătură.

— Nu-mi voi îngădui un rechizitoriu, l-am
auzit
pe Tanus Valbunius vorbind. Vreau doar să
încerc
a vă converti la o realitate opusă celei pe care
o trăiți, la o realitate a frumosului, a
omenescului,
a înțelegerii dintre oameni, domnule Urbo.
Inchi-
puiți-vă o larvă, o omidă respingătoare care se
me-
tamorfozează și din care zboară în văzduhul
calm,
însorit, un fluture alb. Totul e posibil,
fenomenul
acesta există în natură, se petrece în mod
firesc.

—
Inchipuiți-vă acest fenomen, domnule Urbo, e
cel
mai ușor efort la care poate fi supusă rațiunea
unui
om. Dar e stupid, nu ? E stupid, e dizgrațios,
umi-
litor și neinteresant să copiem natura, s-o
imităm.
Poate că aveți dreptate, domnule Urbo, și dacă-
i
așa, vă întreb : pe cine, totuși, imităm noi când
urmărim să distrugem, când distrugem
oamenii,
propriii noștri semenii ? Imităm fiarele
sălbaticе,
alte viețuitoare inferioare nouă ? Dar nici o vie-
țuitoare nu atacă fără scop pe o alta. Imităm
alți
oameni, alte legi, alte precedente ? Dar nici
tribu-
rile primitive nu se atacau fără cauză, nici o
lege
din lume, oricât de absurdă ar fi, nu prevede
su-
primarea fără cauză ? Dumneavoastră pentru
ce
promovați suprimarea omului, domnule Urbo ?
Poate îmi veți răspunde că aveți un scop, și
anume
creșterea propriului dumneavoastră capital.
Fru-
mos răspuns, elegant, sincer. Numai că mă
întreb :
cum e posibil oare ca dorința de îmbogățire a
unui

singur om să provoace atîtea drame între
popoare,
să determine distrugerea atîtor oameni ? Noi
do-
rim, domnule Urbo, o lume a binelui, a buneii
în-
ţelegeri. Iertaţi-mă, vă rog. Iertaţi-mi vorbăria.'
Reţineţi doar atît : mîine, poimîine, cînd veţi în-
ţelege mai bine aceste lucruri, întrerupeţi
toate li-
vrările de armament, dispuneţi să se trimită la
topit toate tunurile, tancurile, armele ce le
deno-
zitaţi şi declaraţi în faţa lumii, domnule Urbo,'
marea dumneavoastră dragoste pentru oameni.
In
castelul acesta aveţi nişte prieteni în Tanus
Valbu-
nius şi doctorul Tores. Vă aşteptăm oricînd,
dom-
nule Urbo.

Ultimele cuvinte ale savantului s-au stins
 încet,
 ca niște șoapte, îneît nu eram sigur dacă Max
 Urbole auzise sau nu. A urmat un răstimp de
 liniște,
 asemenea cerului dezgolit după o ploaie de
 vară,
 apoi Max Urbo s-a ridicat și ne-a privit pe
 rînd,
 cu niște ochi care nu exprimau nimic precis.
 — Sper că sînteți sănătos, domnule
 profesor, a
 zis el.
 — Perfect sănătos, domnule.
 — Vreau să spun că nu sînteți nebun.
 — Nu.
 — Am avut impresia, la un moment dat, că
 în-
 tîmplarea mi-a jucat o farsă. Am organizat
 aici un
 fals ospiciu, pentru ca pînă la urmă falsul să
 devi-
 nă realitate. Ce spui, doctore Tores ? Nu
 cumva
 sînteți nebuni amîndoi ?
 — Nu, domnule Urbo, vă rog să fiți
 încredințat
 că nici unul dintre noi nu e nebun.
 — Nici eu, doctore ?
 Am zîmbit încurajator, profesional.
 — Nici dumneavoastră, domnule Urbo.
 S-a întors spre Tanus Valbunius.
 — Acum sînt obosit, domnule, bănuiesc
 însă că
 veți fi atît de perseverent încît să continuați
 dia-

logul cu mine.

— Fără îndoială, i-a răspuns profesorul.

— Și mai sper că nu veți părăsi castelul în ur-mătoarele zile.

— Nu.

— E perfect. Pot să plec ? a întrebat ironic.

N-a mai așteptat un răspuns, nici n-avea cine să i-l dea. A ieșit trântind ușa, iar peste câteva mi-nute am auzit motorul, apoi mașina îndepărtându-se.

— Credeți că a avut efect animoniul ? am între-bat privind becul atârnat de tavan.

—
— încă nu sînt sigur, mi-a răspuns profesorul.
Vom aștepta.

Noaptea care a urmat și a doua zi a însemnat pentru noi un adevărat record al nesiguranței și al așteptării. În castel nu era instalat nici un telefon și n-aveam posibilitatea să comunicăm direct cu lumea de afară. Lipsa acestui avantaj n-o simțisem pînă atunci, acum însă izolarea în care ne aflam ne sîcîia și ne sporea nerăbdarea. Organizasem, în schimb, o pîndă permanentă a evenimentelor prin mijlocirea aparatelor de radio existente în castel. Nu numai noi, dar și sora medicală, și tînărul chimist, împreună cu celălalt tînăr, fuseseră rugați să asculte cîte unul dintre posturile importante pentru a afla eventualele vești. Nu li se explicase scopul acestei pînde, dar eram siguri că

orice fel de știre în legătură cu Max Urbo le-ar fi
atras atenția și ne-ar fi comunicat-o.

În tot cursul zilei nu s-a întâmplat nimic, n-am
putut afla nimic. Pe la orele șase seara, una
dintre
cameriste a dat buzna în cabinetul medical,
unde
mă aflam.

— Postul trei ! A spus domnul profesor să
dați
pe nostul trei.

Mi-am închipuit despre ce poate fi vorba și
am
început să sucesc butoanele aparatului. îndată
a
intrat pe ușă Tanus Valbunius. cu aparatul său
portativ. îl pusese la maximum și-l ținea ridicat

la nivelul urechii, eu aerul unui copil care făcuse un pocinog. Vocea care ajungea pînă la noi pe ca-lea undelor era a lui Max Urbo, la fel de energică, de hotărîtă, așa cum i-o cunoscusem. „... fără nici o discuție ! am apucat să ascult un final de frază, apoi mai departe : Afirm cu toată convingerea că prefer să pierd zece prieteni de club, dar să devin prietenul unanim al milioanei de oameni pașnici, care vor să trăiască în bună înțelegere, să îmbătrî-nească sub același acoperiș cu soțiile lor, aproape de copiii lor, a căror existență le-a dirigit rostu-rile vieții. Sînt încîntat de faptele mele, sînt mîndru de hotărîrile mele recente. Doresc să afle lu-mea întreagă că Max Urbo, care vă vorbește în clipa de față, a devenit adeptul convins al binelui, al omenescului, al înțelegerii dintre oameni. Aceas-ta este realitatea viitorului și e bine să intrăm în ea cu un ceas mai devreme. Anunț pe această cale că în următoarele trei zile nu voi acorda nici o

în-
trevedere nimănui, începînd de la obositorii
repor-
teri pînă la cei mai importanti reprezentanți ai
gu-
vernului. In finalul declarației mele mă adresez
tuturora : primiți-mă în mijlocul vostru, oameni
de pretutindeni, nrimiți-mă ca prieten !”

Atît eu cît și Tanus Valbunius eram entuzias-
mați.

— Ce hotărîri a anunțat, domnule profesor ?
am
întrebat.

— A dispus să se arunce în ocean trei mii de
tunuri, șapte mii de tancuri și alte arme pe
care
le mai rețin. Toate fabricile lui își vor schimba
profilul de producție.

— E nemaipomenit, domnule profesor.

:— Ne aflăm pe drumul cel bun, doctore.

Pe uşă s-a ivit Logan, transfigurat.

— Ai ascultat şi dumneata, Logan ?

— Da, domnule, nici nu mi-am revenit. Am tri-
mis chiar acum şoferul în oraş. Sînt sigur că în ur-
mătoarele ore toate ziarele vor apărea în ediţie specială.

N-am mai aşteptat ziarele şi n-am mai aşteptat
nici un fel de veşti de nicăieri. Peste puţină vreme

a oprit în faţa castelului o maşină din care a cobo-

rît însuşi Max Urbo. Ne-a găsit în cabinetul medi-

cal şi ne-a salutat cu un zîmbet sincer, prietenesc.

— Bine v-am găsit, domnilor !

Ca împinşi de un resort, ne-am ridicat în picioa-

re să întîmpinăm un om care arăta cu totul altfel.

E greu de descris acest „altfel”. Acelaşi bărbat tî-

năr, vioi şi energic, cu aceeaşi ținută sportivă, miş-

cîndu-se lejer, stăpîn pe sine. Poate că strălucirea

ochilor şi un zîmbet nou îi schimbau înfăţişarea,

făcîndu-l mai apropiat, prietenos şi bun. S-a îndreptat de-a dreptul spre marele Valbunius şi i-a

strîns mîna cu multă căldură.

— Mă bucur că vă revăd, domnule profesor,
și
vă rog să primiți prietenia mea. Și
dumneavoastră,
domnule doctor. îngăduiți-mi să mă așez. Mă
simt
obosit, dar fericit și am convingerea că am
reali-
zat cel mai minunat lucru pe care și l-ar fi dorit
un om. Liniștea, domnilor, propria mea liniște,
al
cărei izvor sper să-l aflu în liniștea a milioane
de
oameni.

— V-am ascultat declarația, l-a informat
Tanus
Valbunius.

Da. Oricum, armele care urmau a fi trimise în cîteva puncte de pe glob nu vor mai tulbura pe nimeni. Ele zac pe fundul oceanului, altele vor fi distruse în topitorii. Sînt încîntat și mîndru de tot ce-am făcut, domnule profesor.

— Auzindu-vă vorbind astfel, mă declar fericit, domnule Urbo.

— Sînt dispus să fac tot ce-mi stă în puteri, dar absolut totul, pentru ca pe lumea aceasta să nu mai dăinuie neînțelegerea între oameni, să nu se mai iște războaie. E greu ?

— Nu, nu e greu, domnule Urbo. Vom face să dis-
pară răul din sufletele oamenilor, dorința de cotro-
pire, vanitatea, setea de putere.

— Cum ?

— Punînd în aplicare descoperirea mea, domnule Urbo, folosind radiațiile animoniului. Aceste radia-
ții vor împmzi lumea, vor scălda cu influența lor binefăcătoare tot ce e suflet, începînd cu omul cel mai meschin, pînă la regi și conducători de popoa-
re. Și mai ales aceștia să beneficieze de radiațiile

animoniului.

— Vă înțeleg, domnule Valbunius. Ce trebuie fă-
cut ?

— Avem nevoie de bani, de investiții...

— E perfect. De cînd am renunțat să mai
produc
armament, mă gîndesc la ce-aș putea face
altceva.

Ceva spre binele omenirii. Doresc să-mi
investesc
tot capitalul pentru acest scop, domnule
profesor.

Ce putem face ?

— îngăduiți-mi, domnule Urbo, să mă ridic,
să
fac cîțiva pași în timp ce vorbesc.

— Vă ascult.

A urmat un răstimp în care nu se auzea decît
muzica înceată a aparatului de radio uitat
deschis.

Tanus Valbunius se mișca dintr-un colț în altul
al
încăperii.

— Nu voi face altceva, a început el, decît să
vă
expun un plan la care am chibzuit împreună cu
doctorul Tores. Da, a continuat Tanus
Valbunius,
vă voi expune un plan simplu. Dumneavoastră,
dacă veți fi de acord cu noi, va trebui să vă
investiți
capitalul în cît mai multe fabrici de becuri
electrice,
de aparate foto, de reflectoare, eventual în
case de
filme. Noul element va trebui fixat pe
filamentele
a sute de milioane de lămpi electrice.
Bineînțeles
că vom lucra în cel mai mare secret. Nu
trebuie să
se afle scopul introducerii animoniului în
aliajul fi-
lamentelor electrice. El trebuie prezentat ca un ele-
ment care le mărește rezistența și atît. M-ați
ur-
mărit, domnule Urbo ?

— Sînteți formidabil, profesore Valbunius !
în
felul acesta radiațiile animoniului vor pătrunde
în
locuințe și în uzine, în palate, în teatre,
restauran-
te, pe străzi, pretutindeni. Sînt de perfect
acord,
domnule profesor. Sînt chiar bucuros și mi se

pare
un joc favorabil al destinului ca din fabricant
de
armament să devin agentul numărul unu în
răs-
pîndirea luminii pe glob.

— Al binelui suprem, domnule Urbo.

— E în adevăr minunat, profesore Valbunius.

Muzica din aparatul de radio s-a oprit
deodată

și în încăpere s-a lăsat pentru cîteva clipe o
liniș-

te ciudată. Am vrut să răsucesc butonul, dar m-

am
oprit la timp. Vocea crainicului a atras atenția
tu-

turora : „Un comunicat nou, un comunicat
impor-

tant. Astăzi, după-amiază, la ora 18,30,
Republica

lianelor a declarat război Republicii fiordurilor.

Pînă în prezent nu au avut loc ciocniri între
forțe-

le armate, însă sîntem informați că nouă
regimente

ale Republicii lianelor se află în marș către
granița

cu țara vecină. Vom reveni în curînd cu amănunte."

Ascultînd comunicatul priveam la Max Urbo, care, după primele cuvinte emise de aparat, devenise foarte atent. Omul era palid, buzele întredeschise îi tremurau ușor, ca și cum ar fi vrut să spună ceva și nu îndrăznea, privirea plecată, minile i se crispau pe brațele fotoliului. În cele din urmă s-a ridicat de pe scaun și, căutîndu-l cu privirea neșigură pe marele savant, a înaintat încet spre dînsul și i-a pus ambele brațe pe umeri.

— Comunicatul acesta m-a făcut să înțeles pentru prima dată c-am fost. într-adevăr, un dușman al oamenilor.

Glasul lui exprima mai mult decît regret, avea în al accentele unei sfîșieri.

— De ce, domnule Urbo ?

— Pentru că eu sînt autorul acestui război.

Și-a îniers fața într-o parte, a revenit și s-a așezat în fotoliu, încovoiindu-se cu fruntea în pumni.

Profesorul s-a apropiat și, la rîndul lui, l-a apucat strîns de braț.

— Poate că nu e chiar atît de grav, domnule Urbo. a încercat să-l liniştească.

— Ba da, domnule profesor. E foarte grav. O ştiu. Eu personal am militat pentru acest război Sînt prieten cu preşedintele republicii şi eu l-am

convins să revendice statului vecin cîteva sate. I-am vîndut armament de milioane ; pentru aceea

l-am convins.

— în cazul acesta, vă înţeleg.

— Aş face orice ca să putem împiedica acest război absurd.

—
Tanus Valbunius m-a privit deodată cu bucurie în ochi.

•— Știi la ce mă gîndesc, doctore Tores ?

L-am înțeles imediat și i-am răspuns prompt.

— Voi pleca eu, domnule profesor.

— Unde vei pleca, doctore ? a întrebat Max Urbo.

— Să împiedice acest război, a zis Tanus Valbunius.

Max Urbo s-a ridicat ca electrizat. I se putea citi

pe chip entuziasmul, speranța.

— Cum, domnilor ? Cum, profesore Valbunius ?

— Vom încerca efectul animoniului, domnule

Urbo. Ar fi bine ca dumneavoastră să pregătiți un

mesaj personal către pi'ședintele Republicii liane-

lor. Doctorul Tores — căruia va trebui să-i găsim

un mijloc rapid de deplasare — îi va duce mesa-

jul și-i va cere îngăduința să~i facă o fotografie.

Asta ar fi tot.

— Perfect, a zis Max Urbo. Dumneavoastră, domnule doctor, puteți pleca în jumătate de oră.'

Vă puteți pregăti, cît timp eu vă fac scrisoarea. De

aici veți lua mașina pînă la reședința mea, unde vi

se va pune la dispoziție avionul meu personal.
Aveți nevoie de însoțitor ?

— Nu ! și m-am uitat la profesor.

— Nu, n-are nevoie de nimeni, a confirmat el.

— Perfect. Mîine dimineață veți putea fi în ca-

pitala Republicii lianelor, domnule Tores, iar pre-

ședintele vă va primi imediat, oricît ar fi de solici-

tat de alte treburi.

Peste o jumătate de oră am plecat în adevăr pentru a ajunge a doua zi în capitala Republicii lianelor. Duceam cu mine o singură servietă, încare aveam mesajul lui Max Urbo și aparatul de fotografiat, cu blitz, al profesorului.

20

M-am întors din Republica lianelor exact peste o zi și jumătate, după ce înmînasem mesajul adresat președintelui și realizasem fotografia pentru care mă trimisese Tanus Valbunius. Alergam cu mașina spre castel, mai aveam de parcurs cam zece kilometri, cînd în aparatul de radio, deschis în permanență, am auzit comunicatul pe care-l așteptam atît, îl așteptau, desigur, și prietenii mei, de cai'e mă apropiam. îmi amintesc bine că se transmitea o piesă de teatru, că după desfășurarea scenariului a urmat un scurt buletin de știri, în care și acest text : „Președintele Republicii lianelor a emis un mesaj prin care anunță că guvernul său a

ho-
tărit retragerea declarației de război adresată
Re-
publicii fiordurilor..."

Cele auzite la radio constituiau o dovadă
incon-
testabilă a victoriei noastre. Eram sigur acum
de
efectul extraordinar al animoniului și nu mă în-
doiam că peste puțină vreme planeta noastră
va
deveni cea mai fericită din Univers. Mă
bucuram
cu gândul la Tanus Valbunius și la Max Urbo,
care
desigur că ascultaseră comunicatul și erau
entu-
ziasmați.

Ajuns în fața castelului, am coborât
nerăbdător
din mașină și, în același timp, l-am văzut pe
Ferry

alergînd spre mine. Venea de pe treptele de piatră unde mai mulți dintre oamenii de serviciu stăteau cu privirile în pămînt, posomoriți și tăcuți. Băia-tul m-a prins de mîină, împiedicîndu-mă să-mi continui mersul, și-a ridicat fruntea și m-a privit lung. Chipul îi era chinuit și ochii umezi.

— Ce s-a întîmplat, Ferry ? am întrebat cu în-grijorare.

— Domnul profesor, bătrînul, e bolnav rău, domnule.

— Profesorul Valbunius ?

— Era un om bun, domnule, nu-i așa ?

— Ce tot vorbești, Ferry ?

în clipa aceea a ajuns lîngă noi Logan.

•— Da, domnule doctor, a zis el, s-a întîmplat o mare nenorocire. Domnul profesor e pe moarte.

Azi dimineață a avut un atac de cord și medicii spun...

— Unde este ?

— în camera dumnealui.

Nu-mi pot descrie propria stare din ceasul ace-la : mă cuprinsese o nesfîrșită tristețe și nu-mi dă-deam seama pentru ce anume sufeream mai mult.

Pierdeam un om și un prieten, pierdeam un

mare
savant, pierdeam poate un ideal aproape
atins ?
Drama cea mare era că nimeni, în afară de noi,
cei câțiva, nu știa că pierderea aceasta era a
tutu-
ror oamenilor, a tuturor timpurilor.

Am ajuns în camera bolnavului și m-am oprit
în fața patului în care marele savant stătea
reze-
mat între perne, cu pleoapele lăsate, cu fața
palidă,
ușor întoarsă într-o parte. Amintindu-mi de
ima-
ginea acestui om, de care mă despărțisem doar
cu
câteva zile în urmă, cu privirea lui vie,
pătrunză-

toare, de energia și vioiciunea lui, simțeam
că
pling în hohote. Și totuși ochii îmi erau seci,
gura
uscată ca iasca, inima secătuită ca o ramură
car-
bonizată și frîntă sub călcătură.

Din privirile schimbate cu cei doi medici
aflați
în cameră, am înțeles că starea marelui savant
era
alarmantă. Lîngă pat, așezat pe un scaun, Max
Urbo stătea neclintit, cu fruntea plecată,
încreme-
nit ca o stană. Cînd m-am apropiat mai mult de
pat, m-a zărit, s-a ridicat repede și mi-a arătat
scaunul, ca și cum acolo era locul meu de
drept,
pe care mi-l ocupase prin abuz. Nu m-am
așezat
îndată. El m-a cuprins în brațe și mi-a șoptit
emo-
ționat :

— N-am trăit niciodată sentimentul
nimicniciei,
doctore Tores. Dacă atît cît trăim nu practicăm
bi-
nele, nu mai sîntem oameni. Profesorul rămîne
un
minunat exemplu.

I-am răspuns printr-o înclinare a capului și
m-am încovoiat lîngă bolnav fără să spun
nimic,
fără să mă clintesc aproape jumătate de oră.
In-
tr-un timp pleoapele bolnavului s-au ridicat

încet
și cu o privire ștearsă, neclintită, a început să
facă
eforturi pentru a mă distinge. Apoi, uimitor de
re-
pede, ochii marelui savant și-au căpătat
străluci-
rea obișnuită și buzele i s-au mișcat într-un
zîm-
bet :

— Ești aici, doctore ? a întrebat el stins. Sînt
fe-
ricit că te mai văd.

— Ne vom mai vedea încă mulți ani,
domnule
profesor.

— Nu, nu mai suport vorbele. După ce am
că-
zut bolnav, prima dorință pe care o mai aveam
era
să te revăd. Eu voi muri.

- — Nu, domnule profesor.
— Ascultă, doctore, nu pot vorbi prea mult.

Am

să te rog să mă ierți, poate că acum nu vei înțelege...

A făcut o pauză și a continuat la fel de încet :
Poate nu vei înțelege acum. Descoperirea mea, ani-
moniul, nu o voi lăsa omenirii. Secretul ei mă
va
urma în mormânt.

Eram contrariat, uluit, voiam să-i cer câteva ex-
plicații și nu aveam cum. Ar fi însemnat că nu re-
cunosc starea gravă în care se afla, l-aș fi determi-
nat să facă eforturi care i-ar fi dăunat.
Așteptam
tăcut, în speranța că singur îmi va da vreo lămu-
rire, însă el a lăsat pleoapele în jos și a rămas așa
câteva minute. Pe urmă a deschis ochii și m-a pri-
vit la fel de lucid. Nu m-am putut reține și l-am întrebat în șoaptă :

- De ce, domnule profesor ?
El a încercat din nou să zîmbească.
— Îți mulțumesc că m-ai întrebat, doctore.

Am

să-ți răspund că o fac din grijă pentru om.
Sufletul

omului e ceva sfânt. Ascultă : noi nu putem silui sufletul, n-avem dreptul. Nu putem proceda cu omul așa cum procedăm cu un corp neînsuflețit.

Tot ce am fi putut face noi ar fi fost artificial.

Omul

trebuie să se schimbe singur, din convingerea lui,

prin înțelegerea lui. Mișcarea spiritului își are le-

gile ei : ea se produce dinăuntru în afară și nu în-

vers. Mă înțelegi, doctore Tores ?

— Da, domnule profesor.

— Și mă aprobi ?

Am încuviințat, deși în clipa aceea nu eram con-

vins.

Voiam să-i vorbesc mai departe, să-l asigur de

însănătoșirea sa, dar am observat un scurt spasm,

ochii închiși, acel început de zîmbet
încremenit pe
buze. Tanus Valbunius murise.

w

Poate că mulți dintre cititorii însemnărilor
mele
nu vor socoti întîmplările acestea ca fiind reale.
Vor spune, poate, că toate cîte le-am povestit n-
au
fost decît un vis al meu. Acelora le voi
răspunde că
le sînt îndatorat și pentru atît. Pentru că, la
drept
vorbind, nici eu nu mai știu dacă le-am trăit
sau
nu cu adevărat pe toate cîte le-am povestit.
Știu
doar atît că Tanus Valbunius trăiește în inima
mea,
că e mai viu decît toți viii de pe lume și cred
din
răspuțeri că ceea ce ar fi putut el realiza prin
mij-
locirea animoniului, omenirea va realiza prin
ea
însăși.